

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

STRESEMANNI TELEFON 1-77

Ejéti telefon (nyomda) 2-02

ELFIZETÉSI ARAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

IX évfolyam • 254. szám

1926 November 23 péntek

* 5689 Kiszív 10 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Locarno a válaszuton

Kulpolitikai figyelem
Két évvel ezelőtt egy svájci városkában Stresemann és Briand külügyminiszterek egy okmányt írtak alá, amely locarnói paktum néven érdemelt ki meglehetősen méltatlanul a világhírnevet. A mai lelkek akkor ujjongva fogadták ezt az első feccsét, amely frázisainak szépségét tekintve, tényleg nem látszott ragadozósnak. Két év rövid idő a népek és eszének történelmében, de mégis elegendő ahhoz, hogy kiábrándító „eredményeket” hozzon.

Locarnóból, illetőleg a locarnói paktumból a gyakorlatban alig valósult meg valami s talán éppen ennek a csalódásnak tudható be, hogy a nemzetközi világpolitika szemfényvesztő urai egy újabb szépségflastrommal akarták elkenőzni a locarnói csalódás sebhelyét. Ezért születtek a Kellogg-paktum létrejöttét.

A rendezés kétségenkívül elsőrangú volt, de a józan valóság azt mutatta és azt mutatja ma is, hogy a Rajna-vidék meg mindig francia katonai megszállás alatt áll és Stresemannnak a locarnói és a Kellogg-paktum egyik aláírójának dörgedelmes expozéban kell figyelmeztetni „igen tisztelt és nagyrabecsült kollegáit” arra, hogy a rajnai megszállás határdeje még a békeszerződésben foglalt klauszúlok mellett is lejárt s így megszűn telendő.

Locarno tehát nemcsak a francia és német nép barátságát, hanem meg a békeszerződésnek ama részét sem tudta valóra váltani, amely vélelhetően nem a győzők javát szolgálja. S ma Locarno és a Kellogg-paktum után ott tartunk, hogy nemcsak a megtévesztésre szánt pacifizmus mondott csődöt, de ugylát-szik csődöt mond a békeszerződés is, melyet éppen a kiváló Masaryk Tamás szerint nem lehet papirrogynak tekinteni.

Természetesen senkisé sem állíthatja, hogy a locarnói politika részleges csődöt Briand, vagy Stresemann idézte volna elő. A háttérben sötét szíjűettek monognak. Az agóniában szenvedő francia és angol nacionalizmus, illetőleg konzervatívizmus kankanjának dizkrétan hangszerelt szolamai hangzanak, amelyeknek dallamvezetéséből az angol-francia flottagezsemény, a francia hadügyi költségvetés csökkentéséről való irigyzat diszharmonizáló hangzanak ki. A locarnói és Kellogg-paktumon szereplő aláírások olyan zsirások aláírásai, a kiknek jótállását a saját pénzintézetük sem veszi komolyan. Annak ellenére, hogy Briand benmaradt a jelenlegi Poincaré-kormányban, — ma már kétségtelen, hogy ez az öreg, nagyon talen-tumos politika balanszirozó művész teljesen elszigetelten áll az új francia kabinetben, amely a „Block National” győztes-politikáját galvanozza — életre — s mindezt a frankstabilizáció jegyében csinálja, a francia kispolgárság türelmét tudja a maga számára biztosítani. Poincaréék szemében az egész locarnói pacifizmus és maga a Kellogg-féle paktum is amolyan türelmi játéknak a drótja, drót egy politikai hábszínház marionettjeinek szívében, amelyet akkor és úgy mozgatnak, ahogy éppen érdekeik megkívánják. Ez a mindjobban kilátászo-

drót az oka annak, hogy a locarnói politika hovatovább minden európai nép, de legfőképpen Amerika előtt diszkreditálódik. Ha ezt a diszkreditálódási folyamatot egyáltalán meg lehet állítani, úgy ennek egyetlen módja az, hogy a francia és angol csapatok a legzáró-sabb határidőn belül elhagyják a megszállt Rajna-területeket s a francia hadügyi költségvetés mammuth számai szerényebbre szigorodjanak össze. És ez az a nagy kérdés, amire csak Poincaré adhat választ. S ez a válasz még sokáig késhet az égi homályban.

Aki pedig komolyan veszi Baldwin angol miniszterelnök legújabb elhang-

zott békeszózatát, az olvassa el a lapoknak azt a híradást, mely szerint a Times, a nagy angol félhivatalos orgánus a diktatura, helyesebben a mussolinizmus bevezetését óhajtja Jugoszláviában. Igen, a Times ezt ajánlja, mert hát a Times s velegyűjt Baldwin miniszterelnök valamint Chamberlain külügyminiszter is mindig azon törik a fejüket, hogy ha már a saját népükkel nem tehetik ezt, legalább idegen népeket boldogítsanak. Ez az ajánlat egyébként nem volna meglepő, mert hiszen tudjuk, hogy a demokratikus Anglia a fascista Olaszország legfőbb támasza. A meglepetést az okozza inkább, hogy a fascista módszert éppen Jugoszláviának ajánlja a Times, melynek pártjait nem kis mértékben éppen az

a nemes fluidum dühítette egymásra, mely az olasz imperiálista fascizmus mélysegeiből árad. Valami ravaszság, még inkább valami titokzatos nagyhatalmi cinizmus húzódik meg e nagyletkü ajánlat mögött. Anglia alighanem újra „rendet” akar a Balkánon. Van úgy, hogy ezt a rendet demokráciával látja biztosítottnak, van úgy, hogy diktatúrával. S ezt az utóbbit azért is szívesebben látja a Times, mert Mussolini esetéből tudja, hogy a befelé kegyetlen diktátorok kifele milyen engedelmes bárányok. Ezekkel ellenőrzés nélkül lehet üzletet és politikát csinálni.
Ime: Anglia különvaló, speciális Locarno-politikája — pour l'Orient. (s.)

Csak a választások után alakul meg a végleges kormány

Megszüntetik a csatolt területek minisztériumait, több minisztériumot pedig államtitkársággá szerveznek át. Ghiulea népjóléti államtitkár visszaadja Erdélynek az autonóm munkásbiztosító pénztárt

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tud.) A választások küszöbén komoly politikai körökben sokat beszélnek arról, ami már a kormányválság megoldása utáni első percekben elénk pertraktálás tárgyát képezte, hogy az új kabinet, amit azt annak összetételéből következtetni lehet, nem végleges jellegű, hanem kimondottan választási kormány. Erre a feltevésre nemcsak az a körülmény ad alapot, hogy bizonyos tárcákat Maniu a második garnitürából kiválasztott politikusokkal töltött be, hanem abból is, hogy az általa hirdetett takarékosági elv ellenére nem csökkentette a miniszteri tárcák számát, hanem ellenkezőleg, több új miniszteri állást kreált. Magában a nemzeti parasztpártban is jól tudják, hogy

a jelenlegi kabinet csak átmeneti alakulat, amelynek egyedüli célja az, hogy levezesse a választásokat.

Egyedül a fontosabb tárcákat töltötte be Maniu véglegesen, azokat a miniszteri állásokat, ahol különböző sürgős problémák megkívánják, hogy az illető szakminiszter kezdetből fogva a legalaposabban ismerje az egyes kérdéseket, a melyeket sem felfüggeszteni, sem pedig provizórikusan megoldani nem lehet. A kormány jelenlegi összetételének megállapításánál Maniut az a szempont vezette, hogy biztosítsa a választások teljes szabadságát, azonkívül pedig előkészítse a regionális problémák legmegfelelőbb rendezését. Ez a magyarázata annak, hogy a kapcsolott területek külön-külön minisztériumot kaptak.

Csak a választások lezajlása után kerül sor az új kormány végleges megalkotására, mégpedig a régi rendszertől teljesen eltérő kritériumok alapján. Ezt a kormányt a parlamenti többség előterjesztések alapján a miniszterjelöltek képességeinek tekintetbevételével fogja összeállítani Maniu, hogy azután teljes erővel foghasson a konszolidációs programjának megvalósításához. Ezzel kapcsolatban úgy hiszik, hogy

Maniu radikálisan meg akarja reformálni az egyes minisztérium megszervezését és strukturáját, valamint az államgépezet vezetészerepeinek egész aktivitását.

Mindenekelőtt megöngöjtik szüntetni a csatolt területek minisztériumait, azonkívül több más minisztériumot is, amelyek közül néhányat államtitkársággá fognak átalakítani, azokat, amelyekre feltétlenül szükség van.

Ebből a programból izeltől ad. N. Ghiulea kolozsvári professzornak, a népjóléti minisztérium új államtitkáranak a Curenbul részére adott nyilatkozata, a melyben többek között a következőket mondja:

Nem vagyok új ember ebben a minisztériumban, de új szellemet akarok bevinni ide. Ismerem úgy az embereket mint a dolgokat, az egyes problémákat és hiányokat. Azt akarom, hogy a munka és a hivatás iránti régi lelkesedés új életre keljen. Azt akarom, hogy ennek a minisztériumnak a tisztviselői, mint valaha a régi Casa Centralănál, a köztisztviselők elite gárdáját képezze. Mint a kolozsvári egyetem szociálpolitikai tanára, mint a központi betegsegélyező pénztár volt igazgatója gyakorlatilag is jól ismerem a népjóléti minisztérium nagy és súlyos feladatait, amelyek megoldására hivatalbalépésem első percében már dolgozni kezdtem.

A minisztérium nem maradhat meg a mai állapotban. Szociális tevékenységet nem lehet központilag kifejteni. Már pedig a jelenlegi helyzet az, hogy a minisztériumban ezer tisztviselő van, míg az egész országban összesen hat száz. Szükség van a decentralizálásra.

Erdélynek vissza kell adni saját munkásbiztosító szervezetét, amelyet törvényellenesen elvettek.

A programom röviden a következő: Az egyes hivatalok belső reorganizálása. Idő és munkamegtakarítás, ami természetesen személyzeti megtakarítást is jelent. A miánmumra kell csökkenteni az ös-

szes főlősleges kiadásokat, amelyek nem terhelhetik a szociális alapokat, mert azok kizárólag a munkáság népjóléti támogatására vannak rendeltetve. Altlábas azt akarom, hogy az egész vonalon visszaterjünk a törvényességhez. Végül szeretném, hogy az összes társadalompolitikai kérdéseket törvényes alapon megoldjuk teoretikus, tudományos és az új időknek megfelelő szellemben, amely nemcsak az ország, hanem a munkássz-tály érdekeit is szem előtt tartja.

Ugyanebből a szempontból figyelemre méltó dr. Sauciu-Saveanu bukovinai miniszter nyilatkozata is, aki maga és a kormány legközelebbi programjáról ezeket mondotta:

A kormány racionális módon kívánja a közigazgatást decentralizálni. Ez a decentralizált adminisztráció alá lesz vetve egy öntudatos államegységnek, amelyből hiányzanak egy sokszor veszedelmes, máskor pedig neveléses centralizmus kinövésai. Az ésszerű decentralizálással kielégítő állami és nemzeti életet lehet megvalósítani, amely a komoly feladatok megoldására képes összes vidéki erők koordinálásával és együttműködésével mégis egységes jellegű lesz.

Sauciu-Saveanu miniszter a kisebbségi kérdéssről is nyilatkozott.

A kisebbségek részére — mondotta a miniszter, — biztosítani fogjuk gazdasági egzisztenciájukat azáltal, hogy törvényes és véglegesen megállapított lehetőségeket adunk számukra, amelyek függetlenek minden pártpolitikai taktikától.

Megadjuk nekik a kulturális, gazdasági és társadalmi fejlődés lehetőségeit, amelyek összhangzásban lesznek az államéletünk keretein belül megnyitkozó hasonló törekvésekkel. Ezt akarjuk ezzel hogy a csatolt területeknek módjában legyen régi jó tradícióik megőrzése mellett értékesíteni mindazon erőket, amelyek hasznos szolgálatot tehetnek az egész államtest zavartalan fejlődésére és megszilárdítására irányuló közös munkának.

november 23

a férfiak be-
mondott sem-
söhajtott. Altaia
mekkel fekszik,
k. Altaia felállt,
jtsa neki, akkor
szemét, nagyon
ndta:
egy eszköz!
kérdzte Altaia,
zolt. Kiitta a
elhagyta a szo-
z ajtót betette,
mint Meilanom
avait.

művészet

műsora:

regi szeretőmet,
szám A. Soro-

si szeretőmet,
szám B. Soro-

átfőn: Mozielő-
esele Jozeph-

iozi-műsora:
fél 6-kor Ke-

6-kor: Ketten a

6-kor, fél 8-kor

achon esete Jo-

gubabb és leg-

achon vigjáték

nyuszabásu má-

lyárrakkal: (A

áték Ottó Ge-

Hanni Veis-

6-kor, fél 8-kor

achon esete Jo-

r, fél 8-kor és

achon esete Jo-

eményel:

Ketten a lejton

ár arról az el-

gyönyörű film

nek címe: Ket-

p óta valóság-

szinkór nézőte-

zónségeit. Csak

olnap. Napon-

fel négykor

helyárák: 30,

n-képet őrítél

dr közönsége.

Kolozsvár kö-

zas érdeklő-

A „Vestris“ utasainak borzalmas halálküzdélmé

Szemtanuk a katasztrófáról

Newyork, nov. 22. A Vestris utasai között, akiket a Berlin hajó mentett meg, volt Carlos Quirós, a newyorki argentinai konzulatus egy magasrangú tisztviselője is. Az argentinai diplomata az alábbiakban számol be a Vestris pusztulásáról.

— Vasárnap este korán visszavonultam kabinomba. Nem voltam éhes, csak egy kis gyümölcsöt és levest hoztam magamnak.

Már rég tudtam enni, olyan örületesen hánykolódtam a Vestris.

Vacsora után nyugtalanul fekvésem le. Éreztem, hogy valami baj lesz.

Hirtelen orjási lökésre öbredtem fel. Velem szemben volt még egy üres ágy, ez leszakadt a falról. Orviam és egyéb tárgyak leestek az éjjeliszekrényről és összetörték a földön. Néhányba és cipőbe bujtam s felmentem a fedélzetre. Tíz-negy óra lehetett ekkor, már nem emlékszem pontosan. Egy tiszttel találkoztam, aki kérdésekre kitérően azt válaszolta, hogy minden rendben van s azt tanácsolta, hogy nyugodtan fekvésem le. Le is fekvésem s az éjszaka nyugodtan telte el. Másnap reggel a hajó sebessége láthatóan csökkent.

Észrevettem, hogy a víz elborította az alsó fedélzetet.

A matrózok vödörökkel próbálták a vizet eltávolítani. Neveléses és hűvös erőködés volt ez. Felkerestem Carey kapitányt s megkérdeztem, hogy mi a veszele.

— Nincs semmi baj — felelte — ezen a kds zavaron hamar túlesünk, minden rendben lesz.

Egészen bizonyos, hogy a kapitány már akkor tudta, hogy a hajó sorsa megvan peszelelve. Talán túl büszke volt ahoz, hogy segítséget kérjen addig, míg nem veszett el minden. Nem akarom beszennyezni annak az embernek az emléket, aki meghalt hősiessé a legénységvel együtt, de mégis

felháborít, hogy ez a tragédia megtörténhetett, holott könnyen elkerülhető lett volna, ha a kapitány idejében segítséget kér rádjó útján.

Ovalosságból egy mentőőrt vettem magamhoz és a felülöm alá tettem. Több utas látta ezt és nevetett rajam.

— Nincs semmi veszély — kiabálták vidáman — a kapitány mondta.

— Tizenegy órakor már válságosra fordult a helyzet. Most már nem lehetett többé félrevezetni az utasokat.

Soha nem felejttem el azt a pillanatot, amikor a kapitány végre kiadta a rendeletet, hogy a mentőőrszónakokat vízre kell bocsátani

Halálra vált arca, sapka nélkül állt a parancsnoki hidon, teljesen összetörtén. — Nők és gyermekek a jobboldalra ültöttek.

Nagy rohanás támadt és a nőket és gyermekeket eszkámar elhelyezték két mentőőrszónakban.

Ezek a csónakok soha sem kerültek le a hajóról, vele együtt szálltak el, utasokat is levitték a hullámsírba

A matrózok nem tudták vízre bocsátani a csónakokat, nem tudták kibogozni a kötelek csomóit. W. Davies-sel, egy buenosayresi lap newyorki tudósítójával egész az utolsó pillanatig ott állottunk a fedélzeten. Hirtelen dörrenést hallottunk.

— Ugy látszik, a kapitány agyonlőtte magát — mondtam.

— De a következő pillanatban megint ott láttuk a parancsnoki hidon a kapitányt. A dörrenést, úgy látszik, valami közánrobbanás okozta.

— Ugy látszik, most már itt az ideje — mondtam Daviesnek és kezét szorítottam.

Aztán leugrottunk a hajóról a ten-

gerbe. Egy közömbben álló csónak felé usztam, amely zsufolásig tele volt.

Egy aranyzóke haju szép, fiatal honfitársnóm a csónakból kinyújtotta felém a karját és hívott, hogy szálljak be. A csónak azonban tele volt s ezért én hivtam a hölgyet, hogy szálljon ki és uszon velem a legközelebbi csónakig, amelyben csak öt néger ült. Ő a fejét rázta és én egyedül indultam el a csónak felé. A négerök beemeltek és majd utánam még néhány utast.

— Elhött az éjszaka és a négerök kezdtek nyugtalankodni.

Mint az örültek, kapkodtak, hol az egyik, hol a másik irányba eveztek és rakétajeleket adtak le.

A szörnyű órák sorozata következett most el. Éhesen, szomjasan, fáradtan, végre lefeküdtem a csónak fenekén. Mellettem egy olasz diágergett, Nagynehezen elaludtam, egyszerre felriadtam, hogy valaki belerúg a lábamba. Hatalmas termetű néger állt mellettem, ő rugathat belém. Véletlenül történt, de én dühösen káromkodni kezdtem. A néger halálra váltan reszketve könyörgött:

— Ember, most ne káromkodjék, az Istenért, csak most hagyja abba a káromkodást.

Ujabb órák multak el, de hajó nem tűnt fel sehol. Keztem komolyan aggódni. Mert hiszen már eddig is több, mint egy láb magasságig víz volt a csónakban.

Már a legrosszabbtól tartottam, mikor két gőzhajó jött fel. Az egyik teherhajó volt, a másik személyszállító. Minthogy a teherhajó volt közelebb, a négerök először oda akartak evezni.

— Inkább a személyszállítóhoz közeljünk — tanácsoltam — ott valószínűleg jobb ebédet fogunk kapni.

A négerök meg is fogadták ezt a praktikus tanácsot. Így kerültünk a Berlin fedélzetére.

Frank J. Mc. Dermott, a NANA tudósítója, Newyorkban érdekes beszélgetést folytatott a Vestris két megmenekült nőutásával. Az egyik Mme Ternko Inouye, egy japán ezredes felesége, a másik Mrs. Mariob C. Batten newyorki hölgy. Husz órán át vergődtek az óceán hajóiban hajóronásokon a férjeikkel együtt.

A férjeik a kimerültségtől meghaltak, őket megmentete a Wlomin nevű csatahajó.

Amikor a japán nőt megtalálták, eszméletlen állapotban még mindig átölelve tartotta halott férjét.

— Először mentőőrszónakba ültünk — mondták munkatársunknak Mme Inouye — a csónak azonban összezúzódott és mi a roncsokba kapaszkodva uszkáltunk. A férjemet meghalt, én elvesztettem az eszméletemet. Két spanyol hölgy volt még velem, ők vigyáztak rám.

Mrs. Batten elmondotta, hogy az a mentőőrszónak is elsüllyedt, amelyben ő

butor

vásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** (Tg.-Mures) és reklámsa meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt., hatalmas raktárait. Bösendorfer, Stingl, Würth, Hoffmann

zongora és pianó gyárak képviselői.

Érdekes egyéneknek kedvező fizetési feltételekkel

Premier! Select-mozgó Premier!

KOZÁKOK

Világfilm. TOLSZTOJ LEO hasonnevű regénye nyomán, főszerepben:

Renée Adorée és John Gilbert

Monopol Metro-Goldwyn.

uzott. Egy Burton nevű néger tüzemester mentette meg nagy önfeláldozással a csónak néhány utasát.

Mint Párisból jelentik, a Petit Parisien newyorki jelentése szerint a Vestris katasztrófája ügyében lefolytatott vizsgálat során a felelőseget a néger matrózokra igyekeznek hárítani.

A hajó három megmenekült mű-

szaki tisztje szerint a katasztrófa az az oka, hogy a néger tüzök a hajó oldaladrolését megrémélve, vonkoztak a helyükön maradni és folytatni a munkát. Ezzel szemben a hajó gépésze azt állítja, hogy a Vestris már az induláskor megrongált állapotban volt és erről a hajótestvérség igazgatóságának tudomása volt.

Óriási többséggel választották meg Szmuk Mihályt a máramarosszigeti ortodox hitközség elnökének

Az új elnök hitvallást tesz a szigeti zsidóság képviselői előtt a cionizmus mellett

(Sighet-Máramarossziget, nov. 22. Az Uj Kelet tudósítójától). Hetekig tartó elszánt párharc előzte meg a szigeti ort. hitközség képviselőtestületének választását, mely f. hó 18-án zajlott le az egész máramarosszigeti zsidó társadalom legnagyobb érdeklődése mellett. A szigeti hitközség életében egy elnökválasztás mindig rendkívüli eseményszámba ment. De ennek a választásnak a hullámai felkavarták az egész hitközséget, mert mindkét ellenjelöltnek a háta mellett nagy párt állott és így igazi erőmérkőzésre lehetett számítani.

Az egyik pártnak Jozsovijs Lipót volt a jelöltje, aki eddig már háromszor lett a szigeti hitközség elnökének megválasztva. Az elnöki tisztség második jelöltje Szmuk Mihály volt, ki mellékesen a máramarosi cionizmus egyik régi vezetője.

A szavazás reggel nyolc órakor vette kezdetét a dr. Sternberg Aladár elnöklété alatt működő választási bizottság vezetésével. Az egész nap folyamán a hitközségi iroda környékét ezrekre rugó tömeg öntönlötte el. Este hat óra tájban, amikor a szavazatok összeszámolása során nyilvánvaló lett Szmuk Mihály megválasztása, az udvaron összegyűlt tömeg — főleg fiatalok — szimpátiatüntetést is rendezett az új elnök tiszteletére és lakásárára.

Annak ellenére, hogy a választás eredménye részben előre látható volt, Szmuk Mihály fölényes győzelme mégis nagy feltűnést kellett váltósszerítenie. A leadott szavazatok közül ugyanis Szmuk Mihály 662 szavazatot kapott, míg Jozsovijs Lipót, a szigeti konzer-

vativ zsidóság vezére csak 314 szavazatot kapott.

A képviselőtestület tagjai Stern Efrás, Prager Chaim, Askenazi Bernát, Roth Hermann, Rosenthal Mór, Farkas Saml, Herskovits Abraham, Traubkai József, Dávid Mihály, Weisz Izidor, Hillman Lipót, Dr. Sternberg Aladár, Fesztinger Juda, Feldmann Bernát, Deutsch Jakab, Polik Munis, Kap Szender, Klein Márton, Káhn Mechl és Stern József. Póttagjai: Friedmann Sámuel, Dávidovits Izrael, Eiskovits Elías, Müller Hermann és Herskovits Sándor lettek.

Hétfő este a Zsidó Nemzeti Szövetség kezdeményezésére a Zsidó Választási Blokk értekezletet tartott, melyen mindkét hitközség, valamint a többi zsidó szervezetek vezetői résztvettek. Az értekezleten résztvett továbbá Biliz János, a nemzeti-párt párt máramarosi főtitkára, aki a közeli parlamenti választásokon a szigeti kerületben jelöltve lesz.

Az értekezlet során dr. Fried Abraham, a Zs. N. Sz. elnöke üdvözölte Szmuk Mihályt, a szigeti hitközség elnökét. Szmuk Mihály válaszában kifejtette az ő cionista álláspontját és ígéretet tett arra, hogy a közeljövőben ő és a képviselőtestület többi cionista tagjai, akik a választásban nagyobb részét képezik, minden erejükkel azon lesznek, hogy Herzl jelszavát: Prolet die Gemeinden, a szigeti hitközség körében valóra váltsa. A máramarosszigeti ort. hitközség új elnökének ezt a kijelentését a szigeti zsidóság képviselői a legnagyobb meglepetéssel vették tudomásul.

Ne vegyen Rádiót vagy alkatrészt

addig, amíg nem hallotta az **ELECTRICA** szenzációs teljesítményű gépeit. Díjtalan bemutatás **Rádió-Szalonunkban**. Kívánságra bárki lakásán vételőtelezetség nélkül készülékeinket üzembe helyezzük. Alkatrészek nagy raktára. Kérje terjedelmes nagy árjegyzékünket.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben! Eladás nagyban és kicsinyben!

A ko mondj

Milyer miniszter... (Bucuresti-B) Uj Kelet tudós... és a sajtó közö... terelőkségi a... kontaktust. Luc... legfiatalabb tag... össze, a Sorbo... tanulmányait... a diplomacia s... gati kulturájú... akiknek a mai... pontját jelenti... lyet Lugosanu... futni. Azok köz... számba jönnek... tesen távoli idő... parasztpárt vez... állissá válik.

Megállapodás 11 órakor fog... miniszterelnöks... laszerü kis épü... relle ki még b... idején és több... Többek között... ték egy szál d... mert a volt m... akart arról, ho... lámpaernyőre i... felelően nem... körtéket már a... ki. Ez az épi... amelynek mass... belső konstruk... fukarsága mitse... beköltözése óta... áll. Képviselő... hivatalukról sz... ják a miniszter... titkár előszobá... ellenzéki mult... kéri, sőt követ... vényesítését.

Hja, ez a de... árnyoldala... túl verekszem... ter épen a szig... tájával fejezte... mára borotvált... hajolt a testes... szinte szakadat... tak sima, kissé... véve semmitmo... — Igaz, hog... many legfiatala... — Igaz... Eze... tettem Lugoson... Lugosanu min... jelezni, hogy es... mazik és talán... korát nem tart... natban nyilván... — Miniszter... megmodani, há... — Dehogya... lenvevényben... éves koromra... közben történt... lalhatják össze... egyetemi tanul... tust és államtü... réztem. A hál... tam a román h... kapitányi rang... Rom No. 1

"A kormány letöri az antiszemita agitációt" mondja Lugosanu államtitkár, Maniu jobbkeze

Milyen adópolitikát fog folytatni a Maniu-kormány? Lugosanu miniszter kifejti az Uj Keletnek a kormány gazdasági programját

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új kormány és a sajtó között Jonel Lugosanu miniszterelnökségi alminiszter tartja fenn a kontaktust. Lugosanu a Maniu-kormány legfiatalabb tagja, harminchét éves mindössze, a Sorbonne-on végezte egyetemi tanulmányait. Már egész fiatal korában a diplomácia szolgálatában állott, nyugati kulturájú és műveltségű ember, akinek a mai méltósága csak elinduló pontját jelenti annak a karriernek, amelyet Lugosanu minden bizonnyal be fog futni. Azok között emlegetik máris, akik számba jönnek majd akkor, — természetesen távoli időben — ha majd a nemzeti parasztpárt vezérségének kérdése aktuálissá válik.

Bratianu Vintila hajdani rezidenciájában

Megállapodásunk értelmében délelőtt 11 órakor fogad dolgozószobájában a miniszterelnökség épületében. Ezt a világszerű kis épületet Bratianu Vintila bérlette ki még boldogult kormányzásának idején és több, mindenféleképp nevezetes. Többek között arról, hogy a villanykörtek egy szál dróton lógnak le a falról, mert a volt miniszterelnök hallani sem akart arról, hogy egy bármily primitív lámpaernyőre is pénzt adjon ki. A megfelelően nem világító alacsony számú körteket már az új kormány cserélthette ki. Ez az épület — régi bojár otthon, amelynek masszív külsején és megkapó belső konstrukcióján Bratianu Vintila fukarsága mitsem változtathatott, Maniu beköltözése óta szakadatlan ostrom alatt áll. Képviselő aspiránsok, újelöltek, hivatalkerők szakadatlan attak alatt tartják a miniszterelnök és Lugosanu államtitkár előszobáit. Valamennyien tízéves ellenzéki multjukra való hivatkozással kérik, sőt követelik állítólagos jogaik érvényesítését.

Hja, ez a demokrácia egy kellemetlen árnyoldala... A zsúfolt előszobán keresztül verekszem magam. Lugosanu miniszter éppen a szigurancák új vezérigazgatójával fejezte be tárgyalásait. Egy simára borotvált, kissé napbarnított arc hajolt a testes íróasztal fölé, amelyen szinte szakadatlanul játszik a diplomata sima, kissé gúnyos, de alapjában véve semmitmondó mosolya.

— Igaz, hogy a miniszter ur a kormány legfiatalabb tagja?

Ezelőtt háromszáz évvel születtem Lugoson

— Igaz... Ezelőtt háromszáz évvel születtem Lugoson... teszi hozzá mosolyogva Lugosanu miniszter, talán azt akarva jelezni, hogy családfája Lugosról származik és talán azt, hogy tényleges életkorát nem tartja oportúnusnak e pillanatban nyilvánosságra hozni.

— Miniszter ur, komolyan nem akarja megmondani, hány éves?

— Dehogyan nem... Ezernyolcszázkilencvenegyben születtem: és harminchét éves koromra miniszter lettem. Ami időközben történt, azt a következőkben foglalhatják össze. Párisban végeztem el egyetemi tanulmányaimat, jogi doktorátust és államtudományi diplomát szereztem. A háboru alatt tüzérszert voltam a román hadseregben. És egészen a kapitányi rangig vittem fel. A béketár-

gyalások során a román békedelegáció titkáráként szerepeltem, majd kormánybiztosi megbízással az Egyesült Államokba, onnan pedig Kanadába utaztam, hogy a román konzulátusokat megszervezem. A politikai életbe a háboru után léptem be. A régi nemzeti párt főtitkára voltam és az elmúlt parlamenti ülészekben először választották meg képviselőnek Szörénymegyében. A halálomról egyelőre még semmitsem tudok mondani. fejezi be derűs mosollyal autobiográfiáját Lugosanu miniszter.

Homlokegyenest ellenkező politika
— És az új kormánynak milyen hosszú életet jósol, miniszter ur?

— Proféta sohse voltam s amióta a

Az adó- és vámpolitika gyökeres reformja

— A gazdasági és pénzügyi életben milyen radikális változásokat jelent a nemzeti parasztpárt programjának alkalmazása?

— Mindenkelőtt is ismételnem kell azt a már unalomig elcsépeelt jelszót: lehetővé tesszük a külföldi tőke kollaborálását. A nemzeti parasztpárt programja világosan körvonalazza, hogy a külföldi tőkét a román tőkével egyrangunak tekintjük. A kormány e programnak megfelelően teljes garanciát nyújt a külföldi tőkének a Romániában való szabad elhelyezkedésre és az ország érdekeinek szemelött tartása mellett biztosítani fogja a külföldi tőke teljes közreműködési lehetőségét az ország talpraállításában.

— A vámpolitikában milyen változásokat hoz az új kormány?

— Erre a kérdésre természetesen Mihai Popovici pénzügyminiszter ur és Virgil Madgearu kereskedelmi miniszter ur vannak hivatva választ adni annál is inkább, mert ők éppen most tanulmányozzák ezt a súlyos és nagy horderejű problémát. Természetes dolog, hogy abban a pillanatban, midőn az állam új politikai irányt vesz fel a külföldi tőkével szemben, következképpen meg kell, hogy változtassa és ehez a politikához kell, hogy alkalmazza vámpolitikáját is. Csak annyit mondhatok, hogy ez a vámpolitika alapelveiben a kereskedelem szabadságát és az ország iparának fejlődését fogja szemelött tartani tekintet nélkül bizonyos csoportok szűkebbkörű érdekeire és érdekeltségeire.

— A liberális kormány, illetőleg Bratianu adórendszere esztendők óta fojtogatta az ország gazdasági életét és lehetetlenné tesz minden termelési iniciatívát. Ezen a téren milyen módosításokat tervez az új kormány?

— Az új kormány tisztában van azokkal a károkkal, amelyeket egy egyoldalú és tulhajtott fiskalizmus okozott az országnak. Mindenkelőtt is — és ez a szempont már a jövő évi költségvetésnél irányadó lesz — az adóterheknek igazságosabb, egyenlőbb és méltányosabb elosztását fogjuk keresztülvinni. Az új kormány azonban egyik kardinális programjaként szögezte le, hogy a külföldi tőke bevonásával s ebből kifolyólag a termelés fokozásával és racionalizálásával

delphii orkulum beszüntelie működését, azóta — gondolom — az ilyen kérdésekben nem igen bocsátkoztak jóslatokba az emberek. Az én meggyőződésem az, hogy ez a kormány addig fog kormányozni, míg megérdemli, hogy kormányozhasson.

— Milyen újításokat hoz a kormány Románia közelében?

— Meg fogjuk valósítani kormányzási programunkat és ez a program homlokegyenest ellenkezik Románia politikájának eddigi irányával és elsősorban oda tendál, hogy a keleti reminisszenciáknak az állam életből való teljes kiküszöbölésével egy modern nyugati állam alapjait vessük meg.

fokozatosan leveszi az ország vállairól a mai kétségkívül súlyos terheket.

Tüzön-vízen keresztül visszük a törvényt tisztelettel

— Most pedig engedjen meg, miniszter ur egy kérdést, amely ugyan sem gazdasági, sem pénzügyi vonatkozású, de amely nem kevésbé sürgős megoldásra vár. Kolozsváron néhány nap előtt újabb antiszemita incidensek történtek és az ország minden részéből az antiszemita agitáció elfajulásáról érkeznek hírek. Milyen álláspontot foglal el a kormány ezekkel az agitációkkal szemben?

— Ha történetek incidensek — válaszolja Lugosanu miniszter — úgy azokat a kormány a leghatározottabban elítéli. Az antiszemita agitátorokkal szemben szigorú intézkedések foganatosítását határozta el a kormány, mert az országnak ma inkább van szüksége nyugalomra, mint valaha a törvényt tisztelettel tüzön és vízen keresztül is keresztül fogjuk vinni és a törvényt

Az eredeti svéd Osmos-habfürdő

a legideálisabb soványító!

Használata egyszerű, otthon elkészíthető. Eredménye meglepő és már az első fürdő után észlelhető fogyás 4.0-12.00 gr. Kapható minden gyógyszerárban, drogériában, illatszertárban, de 130 lel beküldése ellenében küld egy fürdőt franco a vezérképviselet:

Dobos József vegyészmérnök Timisoara, Strada Jancu Vacarescu 8.

tisztelete, az állampolgárok integrális respektálása és garantálása a zsidókérdés megoldását is jelenti egyuttal.

Ezzel a szavakkal fejezi be nyilatkozatát Lugosanu miniszterelnökségi alminiszter, akit a kormányban és pártjában Maniu jobbkezének neveznek és aki már több ízben adta tanújelét haldott gondolkodásának és nyugati fel-fogásának. Bár az kétségtelen, hogy a rend biztosítása távolról sem jelenti a zsidó kérdés megoldását, de feltétlenül jelenti az ország zsidó lakosságának nyugalmát, amelyet immár hat esztendeje nélkülözünk. Ezt a nyugalmat pedig csak akkor fogja nekünk visszaadhatni a kormány, ha ereje lesz a kétségbeesés meglévő jóakaratot a gyakorlatba is átvinni. Lugosanu miniszter megnyugtató.

— Ez alkalommal nem maradunk meg a nyilatkozatoknál!

Kaszner Rezső.

Beiktatták dr. Boila Zakariást, Kisküküllő új prefektusát

(Diciosanmartin-Dicsőszentmárton, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön délelőtt 10 órakor érkezelt meg Balázsfalváról Dicsőszentmártonba dr. Boila Zakariás, Kisküküllőmegye új prefektusa. Az állomáson hatalmas paraszttömegek, zenekar és lovasbandériumok fogadták az új prefektust, akit a megjelent közönség lelkes ünneplésben részesített. Az új prefektust Moldovan görögkatolikus esperes, a nemzeti parasztpárt helyi tagozatának elnöke üdvözölte. Boila dr. miután az üdvözlésre néhány meleg szóval válaszolt, a vármegyeházára hajtatott, ahol ünnepélyes külsőségek között megtörtént az új főispán beiktatása. Az installáció során dr. Boila Zakariás rövid programot adott, amelynek lényege az, hogy a Maniu-kormány szellemében fog dolgozni. Harcol hirted a korrupció és az igazságtalanság ellen. Ebben a törekvésében kéri a megyei tisztviselőket, valamint a lakosság támogatását, nemzetségre és vallásra való tekintet nélkül. Igéri, hogy ő is ezen szempontok alapján fogja a vármegye ügyeit intézni.

Ezután a különböző küldöttségeket fogadta az új prefektus. A zsidóság nevében dr. Krausz József dicsőszentmártoni és Krusz Lipót balázsfalvai főrab-bik üdvözölték héber nyelven az új prefektust. Válaszában

dr. Boila Zakariás sajnálatának adott kifejezést, hogy nem tud héberül.

mert ezzel is dokumentálná a megér-

tésnek azt a szellemét, amely az új rezsim egyik sarkalatos programpontját képezi. Hivatkozott arra a régi fegyverbarátságra, amely az erdélyi zsidóságot a nemzeti parasztpárthoz fűzi. Ez a párt ugyisint maga az új prefektus is, egész politikai multja alatt, már a forradalom idején.

egyellen követelést állított fel az erdélyi zsidósággal szemben még pedig azt, hogy nemzeti alapon szervezkedjék, mert a zsidóság csak így tekinthető öntudatos, gerinces népnek.

Délben a Carpati-étteremben nagy bankett volt, amelyen többszáz megyei vezetőlpolitikus, a vármegye gazdasági és társadalmi előkelőségei, valamint a ki-sebbségi egyházak képviselői vettek részt. A bankett során több felköszöntő hangzott el. Többek között felszólt dr. Boila Romulus egyetemi tanár is, aki azt hangoztatta, hogy

a Maniu-kormány programjának jegyében induló konszolidációs munkában részt kell vennie az ország minden polgárának.

Az új kormány ugyancsak teljes megértés, az igazi demokrácia és az ittléő népek harmónikus egybefűzésének jegyében akarja évtizedes ideáljait megvalósítani.

Délután három órakor ért véget a bankett, minthogy az új prefektus Vajda belügyminiszter sürgős távirati hívására dr. Boila Romulus társaságában Kolozsvárra utazott.

Rom. szabad. No. 13106. sz. **VEZUV** Szabadalom bejelentve minden államban.

Hőterjesztő és tüzelőanyag megtakarító készülék. A fűtőtechnika leg. agyobb vívmányai! 50 százalékos megtakarítás. Gyors hőképződés. Bármilyen vashályhához alkalmazható!

Gyártja: **Veiszberger Timisoara.** Cluj-i képviselője: Klein Mihály, Str. Bucovina 18.

Erdélyi Béla bűnperének osztrák vizsgálóbírója megtette szenzációs vallomását a budapesti főtárgyaláson

Gál Jenő azt kérte a bíróságtól, hogy Millstadtban, a helyszínen tartsák meg a tárgyalást

Budapest, nov. 22. Már rég nem volt ki bűnper akkora érdeklődést Budapestben, mint az Erdélyi Béla elleni hitvesgyilkossági per. A bűntörténet-folyosóin a terembe jegy híján bejutni nem tudó sokaság sorában ma megjelentek a millstadti és klagenfurti osztrák tanúk is. A tárgyalási teremben óriási a zsúfoltság. Fél tíz óra körül szuronyos fognázörök kíséretében feltűnik Erdélyi Béla frissen borotvált, mosolygós képpel. Fesztelenül üdvözlő ismerőseit s helyet foglal a vádlottak padján.

A tárgyalást háromnegyed tíz órakor nyitotta meg Schadt elnök. Számba veszik a per megjelent külföldi tanuit s a tolmács már figyelmeztetést is intéz hozzájuk, hogy az iratokhoz csatolt jegyzőkönyvekben felvett vallomásaikra az osztrák hatóságok előtt esküt tettek s ez az eskü a magyar bíróság előtt is érvényes, amikor Gál Jenő védő szót kér az elnöktől.

Gál Jenő azzal a kérelemmel fordul a bírósághoz, hogy Millstadtba szálljanak ki és ott a helyszínen közvetlenül lássa és hallja a bűnper szempontjából fontos momentumokat. Szerinte ez a per nem olyan amit sablonosan lehetne tárgyalni.

Ha helyszíni tárgyalást a bíróság nem rendelne el, ez minden perjogi érzéket felháborítóan sértene, törvénytörés és tudománytalan lenne, ami ellen kénytelen lesz semmiségi panasszal élni.

Dr. Temesvári ügyész ellenzi a helyszíni tárgyalást, és a bíróság tényleg el is utasítja Gál védő eziránti előterjesztését, amit Gál semmiségi panasszal támad meg.

Greil Frigyes grázi bírósági főtanácsos, a millstadti járásbíró vezetésében az első tanu, aki tolmács útján elmondta, hogy Forgács Anna halála napján Erdélyi és Gál megjelentek nála hivatali helyiségében és kérdést intéztek hozzá abban az irányban, miként lehetne megkapni Forgács Anna hatóságai temetési engedélyét. Greil ekkor kikérdezte Erdélyit a halál körülményeiről s Erdélyi információi után kijelentette, hogy a temetési engedélyt csak a nyomozás megejtése után adhatja ki. Azonnal meg is bízta a csendőrsöt a nyomozás lefolytatásával. A csendőrség hatoldalra terjedő jelentése alapján másnap pénteken az úrra megjelent Erdélyi Bélával közölte, hogy a holtsi eltemetésének nincs akadály.

A következő napon névtelen feljelentést kapott hivatalába s erre a klagenfurti ügyészség intézkedését kérte. Az ügyészség utasítása alapján ekkor megtörtént az első boncolás, amely csaknem nyolc órán át tartott.

Jelen voltak dr. Robitschek, dr. Lakner és szintén orvos fia és dr. Pichler.

A boncolást a fiatalabb dr. Lakner végezte, a többi orvosok egész idő alatt ott voltak, de a holttesthez nem nyúlhattak, mert mint operatőröknek folyton készen kellett állaniok esetleges

újabb jelentkezőknél sebészi beavatkozás elvégzésére Greil főtanácsos szintén jelen volt a boncolásnál. A holttesten csak a nyakon voltak vérárfutások, a test többi részein semmiféle kiütések nyoma nem volt látható. Az orvosi szemle megállapította, hogy a vérárfutások emberi tenyér és hüvelykujj nyomait mutatják. A boncolás közben fényképezést hivatott és fényképfelvételeket készített a holttestről és telefonon közölte az orvosok megállapításait a klagenfurti ügyészséggel, valamint felhívást intézett a határállomásokhoz, hogy Erdélyi Bélát a határ elhagyása előtt tartóztassák fel és kísérik vissza Millstadtba. Dr. Pichler kezelőorvosát még a boncolás ideje alatt azonnal felelősségre vonta, aki azal védekezett, hogy az akadémiai végzettségű és jó megjelenésű Erdélyi Béláról nem gondolt semmi gyanusatlanságot és nem tételezte fel, hogy hitvesgyilkosság gyanújába keveredhessenek. A főtanácsos intézkedett ezután aziránt, hogy a vérárfutások nyakrészeket preparálják. Hangsúlyozza, hogy az orvosi szemle alkalmával a holttest koponyáját is alaposan megvizsgálták, de azon zúzódás nyoma nem volt felfelhető. Az agyvelő hárttyában nem találtak semmi elváltozást.

A preparált részeket Pregl professzorhoz küldötték Grázba, akivel telefon útján közölte a reá váró feladatok, mire a professzor a vasgát és vércsohánybékák elküldését is szükségesnek tartván a vizsgálathoz, intézkednie kellett az újbóli exhumálás iránt.

Az első boncolásnál az orvosok egybékint azt állították meg, hogy a halál oka fojtogatás volt.

A főtanácsos elmondta ezután, hogy a rá következő napon már hírdetményt tett közzé, melyben jelentkezésre szólította fel, a haláleset körülményeinek tanuit. Ekkor ugyanis már szétlétben beszéltek Millstadtban, hogy a házastársak között rossz volt a viszony és a halál körülményei felette gyanussá teszik a halálesetet.

Vallomástételre jelentkezett ekkor Thirm Hilda szállodai szobalány, akit négy ízben hallgatott ki órákon keresztül s aki jegyzőkönyvbe adta, hogy Forgács Anna az ő jelenlétében a halál napján hörgésszerű hangokat hallott, mire ő figyelmeztette, a szobában jelenlévő háziruhás Erdélyit.

Erdélyi ekkor azt mondotta, hogy felesége hörgése bizonyára attól van, hogy a lezuhanásról álmodik.

Erdélyi ekkor a takarót Forgács Anna fejére huzta. A szobalány figyelmeztetésére, hogy esetleg megfulladhat, Erdélyi visszahajította a takarót.

A szobalány ekkor kiment a folyosóra s más szobák előtt takarított. A szobalány vallomása szerint Erdélyi Béla ekkor egyedül maradt a szobában.

Schadt lenök ekkor azt a kérdést teszi fel Greil Frigyes főtanácsoshoz, nem volt-e lehetséges, hogy esttelg másvalaki bejsson a szobába, mire a főtanácsos a szobalány vallomása alapján azt a kijelentést teszi, hogy a szobalány a

folyosón volt s ez a feltevés nem valószínű. Greil elmondotta még, hogy a lezuhanás színhelyén bábuval több ízben kísérletet folytatott le, s a bábu

Csehszlovákia jó viszonyt akar teremteni szomszédaival

London, nov. 21. A csehszlovák köztársaság fennállásának tízéves jubileuma alkalmából a „Sunday Times” meginterjúvolta Masaryk elnököt, aki érdekesen nyilatkozott a fiatal köztársaság minden aktuális Ykérdéséről. Hangsúlyozta, hogy Csehszlovákia első és legfontosabb feladatának a pénzstabilitásját ismerte fel s ezzel egyenrangú fontosságot tulajdonított a földreformnak.

— A legnagyobb nehézségekkel kellett megküzdeni — mondotta Masaryk — hogy tanult és iskolázott diplomáciai testületet teremtsünk, mert a Habsburgok idején soha cseh, szlovák vagy morva ember nem jutott magasabb állásba a diplomácia terén. Benes külügyminiszter rövid idő alatt teljesen ismeretlen nversanvaghó és minden tradíció nélkül olyan cseh diplomáciát szervezett, amely ma már kétezer főnyi és olyan kitűnően működik, mint a legpontosabb óramű.

— Az ifjú köztársaság hadseregét megteremteni sem volt könnyű, hiszen nem rendelkezünk jól kiképzett cseh tisztekkel, amely az új hadsereg magyát alkothatta volna, mert a régi Ausztriában cseh ember ki volt re-

— Péntek esti istentisztelet. A Ferdinánd Király uti Zsinagógában a péntek esti istentisztelet 1. hó 23-án d. u. háromnegyed 5 órakor kezdődik a főkantor és teljes énekkar közreműködésével. Itt jegyezzük meg, hogy a templom fűtve van és az énekkar minden péntek esti és szombat délelőtti istentiszteleten közreműködik. Minden szombat délután 4 órakor Klein Eljáhú hittanár ur biblia magyarázó előadást tart.

— Droumond Varsóban. Varsóból jelentik: Droumond népszövetségi főtitkár a lengyel fővárosba érkezett, ahol tisztelgett a köztársasági elnökkel. Ezután egy óra hosszat tartó megbeszélést folytatott Pilsudski marschallal majd résztvett a Zaleski külügyminiszter általi tiszteletére rendezett fogadóestélyen és vacsorán, amelyen felköszöntőt is mondott.

— Az E. I. T. felolvasóülése Az Erdélyi Irodalmi Társaság jubilaris felolvasóülése 1. hó 25-én vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az Unitárius kollégium dísztermében. A műsor keretében Dózsa Endre, dr. Hirschler József, Water Gyula, dr. P. Járóssy Béla és dr. Gyalui Farkas szerepelnek. A felolvasóülés nyilvános. Este 9 órakor ünnepi társasvacsera az Újságíróklubban. Étkezés étlap szerint.

— Elsilyesztik az Uj Kelet Désre küldött példányait. A szamosvölgyi vasút már évek óta zökkenők nélkül szállítja az Uj Kelet példányait is és hála ennek a konszolidációnak, dési előfizetőink és olvasóink rendes időben jutottak hozzá lapjeleikhez. Két nap óta azonban a szamosvölgyi vasu-

Hotel Continental BUCUREȘTI

Ujjáalakítva, modern kényelemmel berendezve.

Elsőrangú étterem! Olcsó árak!

mindannyiszor megakadt azon a fán, amelyen Forgács Anna a zuhanáskor fennakadt. Kijelentette, hogy kizárt, hogy Erdélyi a zuhanó Forgács Annát szoknyájánál fogva zuhanás közben elkaphatta volna.

Készítve a tábornoki rangfokozatból és a vezérkarba sem juthatott be. A cseh légiókból, amelyek a francia, olasz és román határon szolgáltak, a legmodernebb hadsereget állítottuk fel, védelmi hadsereget, amely kiképzése során száműzte gondolköréből a támadó hadsereg fogalmát.

— A legjobb bizonyítvány a csehszlovák köztársaság egészséges voltára nézve és föllendülésére a kiegyensúlyozott költségvetés, a kedvező külkereskedelmi mérleg és a megszállt pénz. Legnagyobb gondunk most az, hogy minden szomszédállammal jó viszonyt létesítsünk. Ami Magyarországot illeti, remélem, hogy a magyarokkal javulni fog a viszony. Emberileg értem, hogy a magyarok haragot táplálnak ellenünk és idegesek, mert régi területeink nagy részét elvesztettük. De nem szabad figyelmen kívül hagyni — mondotta Masaryk — hogy az elvesztett területeken legnagyobb részt nem magyarok, hanem szlovákok, románok és jugoszlávok laktak, akikre amugyis az önrendelkezés jogának elvét kellett volna alkalmazni. Csehszlovákia igyekszik Magyarországot irányában türelmet tanusítani, ami a politika legnagyobb erénye.

ton megint baj van az Uj Kelettel. A Désre irányított lappéldányokat tegnap előtti relytelyes módon Zsibóra szállította a vasut, a tegnapi példányok pedig eddig ismeretlen helyre jutottak, úgyhogy a dési előfizetőink reggel helyett a késő esti órákig sem juthattak a lap birtokába. Mindenestire különös hogy az a vasuti rendtelenség összeesk azzal, hogy lapunk dési kezelésében személyi változás állott be. A magunk részéről a lapcsomogok különös eltűnésének megtettük a feljelentést a kolozsvári üzletvezetőségnek és a laposílvesszők ellen kártérítési keresettel fogunk élni.

— Elfogtak egy betörő-amazont. Budapestről jelentik: A legutóbbi sorozatos betörések ügyében nyomozó rendőrség veszedelmes bünszövetkezetet leplezett le. A besúgó értesítette a detektíveket, hogy a betörők tanyája a köhányai erdőben van. A rendőrség tegnap rajtaütött a rablófészken és elfogta a betörőket, akiknek a vezére Vozáry Anna huszonegy éves gyári munkásnő. A férfiak Vozáry Annának hahozás nélkül engedelmesskedtek. A betörők épen a zsákmányon osztozkodtak, mert aznap éjszaka négy lakást feszítettek fel. A zsiványok büntetésrőmát most állítják össze.

— Dr. Mandel fordító irodája St. Ratiu 3. Telefon 831. Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másoldások, sokszorosítások.

*Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safuth”-ban Cluj. P. M. Viteazul. Kérjen ingyen katalógust.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkés 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyanon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedelmeztetett devizahely. Arurak árak a vasut mellett.

Herma

Berlin, no 71 éves korában kórházban meghalt, a világhetekkel ez azóta állan utóbbi napok gyulladást k nap eszmélet után, anélkül nyerte volna volt német szolja.

Hetvenegy hanó idők kezdték elha hunyt el a emlegetett ro mann Suder dalmi hagy irányu, for mint drámai dermann és jelentékeny s

Ósi holland dermann. 18 tett a keletp. Miután elvég tanulmányait egyetemeken modern filológ landósága a fiatalember a szerkesztős íróskodott, lalt egy ném nek a család gyezte magát kisebb novell nem tudta a körök és a k sőbb drámai első színpadi rültek színre 1888-ban ar az Ehre (Be trámája, am lekmenyével, neteivel har sikerén felbu ban bocsájto regényeit. M regénye, a majdnem mi génye.

Az első sz megjelent az és a Der Ka vel később J velaskötetet nak sulypont irásban látta lomban, ami turalista pol vel tette ism Heimat, a S. Glück im W nistfeuer, a színjátékai jelentettek a az 1920-ban 1921-ben sz Schwelle, a Notruf már mutatják a nagyvárosok adalmi probl színpadi kö meg. A szí azonban mes éves Herma rülmények k visszhangra hangot vert ből elfordult megirta ifju buch meiner

Egyik regé jelent a film venés Her az utolsó sik

Az elhun iró, aki tagja miájának, t háboru alatt szövetség má több alkalom előadást.

Hermann Sudermann meghalt

Berlin, november 22. Szerdán délelőtt 71 éves korában a berlini Szent Ferenc-kórházban meghalt Hermann Sudermann, a világhírű német író. Sudermann belekkel ezelt agyvérzést kapott és azóta állandóan fekvőbeteg volt. Az utóbbi napokban béihénelást, majd tüdőgyulladást kapott. Kedden már egész nap eszméletlenül fektet és szerdán délután, anélkül, hogy öntudatát visszanyerte volna, meghalt. Leánya, Frenzt volt német főhadnagy felesége, gyászolja.

Hetvenegy éves korában, amikor a rohanó idők és az új irodalmi irányok kezdték elhalványítani írói jelentőségét, hunyt el a németek valamikor sokat emlegetett regény- és drámaírója, Hermann Sudermann, aki után jelentős irodalmi hagyatéka maradt. Naturalista irányú, forró erotikájú regények után mint drámaíró lépett fel Hermann Sudermann és regényeivel meg drámáival jelentékeny sikerei voltak.

Ősi hollandi famáhiából származott Sudermann. 1857 szeptember 30-án született a keletporoszországi Matzickenben. Miután elvégezte Tilsitben gimnáziumi tanulmányait, a köingsbergi és berlini egyetemeken történelmet, irodalmat és modern filológiát tanult. Irodalmi hajlandósága már korán ébredt és mint fiatal ember bekerült egy kis néplapnak a szerkesztőségébe. Rövid ideig újságíróskodott, majd házitaniói állást vállalt egy német költőnek, Hans Hopfennek a családjában. Már ezidőtájt eljegyezte magát az irodalommal. Számos kisebb novellát írt, amelyekkel azonban nem tudta magára vonni az irodalmi körök és a közönség érdeklődését. Később drámáirással próbálkozott, de az első színpadi kísérletei sehol nem kerültek színre. Első sorsdöntő sikerét 1888-ban aratta, amikor színiere került az Ehre (Becsület) című naturalista drámája, amely ügyesen bonyolított eseményével, jól kijelölt színpadi jelenetekkel hangos sikert aratott. Első sikerén felbuzdulva, gyors egymásutánban hozsajította közre elbeszéléseit és regényeit. Még 1888-ban megjelent egy regénye, a Fraa Sorge és ezt követte majdnem minden esztendőben egy új regénye.

Az első színpadi sikerét követő ében megjelent az Im Zwielit című regénye és a Der Katzensteg (A rókaút). Két évvel később Jolantes Hoentzeit címen novelláskötetet adott ki. Írói munkásságának súlypontját azonban nem a regényírásban látta, hanem a színpadi irodalomban, ami érthető is, mert nevével naturalista polgári színművével, az Ehre-vel tette ismertté. A Soloms Ende, a Heimat, a Schmetterlingsschlacht, a Das Glück im Winkel, a Morituri, a Johannisfeuer, az Es lebe das Leben című színdarabjai mind kisebb-nagyobb sikert jelentettek a számára. Utolsó színművei az 1920-ban írt Die Raschhoffs és az 1921-ben színierekerült Ter Huter der Schwelle, a Das deutsche Schicksal és a Notruf már hanyatló alkotó erejében mutatják a tehetséget, amely főként a nagyvárások szatirikusan beállított társadalmi problémáinak ügyesen bonyolított színpadi konfliktusaiban nyilvánított meg. A színpadi technika új virtuozái azonban messze túlszárnyalták a hetven éves Hermann Sudermannat, aki ily körülmények között nem tudott már olyan visszhangra találni, mint amilyen visszhangot vert első drámája. 1922-ben újból elfordult a színpadi irodalomtól és megírta ifjúságának életrajzát, Bilderbuch meiner Jugend címen.

Egyik regénye, az Egyszer volt... megjelent a film világszínpadán is s a hetvenéves Hermann Sudermannnak ez volt az utolsó sikere.

Az elhunyt német regény- és drámaíró, aki tagja volt a német költők akadémiájának, többször járt Budapesten. A háború alatt résztvett a német bajtársi szövetség margitszigeti találkozásán és több alkalommal tartott a fővárosban előadást.

Májusra halasztották a gyulafehérvári ünnepséget és az amnesztiát

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Elsőnek jelentette volt annakidején az Uj Kelet, hogy a Maniu-kormány tervbe vette a december elsejére tervezett gyulafehérvári jubiláris ünnepségek elhalasztását. Az Uj Kelet értesülését most hivatalos jelentés erősíti meg. Kormánykörökből származó információk szerint a Gyulafehérvárt december elsején tervezett egyesülési ünnepségeket a jövő év május 3-án, vagy 10-én fogják megtartani. A halasztást elsősorban az lette szükségessé, hogy a liberálisok teljesen üres államkasszát hagytak maguk mögött,

ugy hogy a kormánynak nem áll módjában az ünnepségeknek méltóan grandiózus keretek közötti megrendezése. Kormánykörök ezenkívül hivatkoznak arra is, hogy az előző kormány mulasztásai miatt technikai nehézségekbe ütközik az ünnepségek megrendezése, amelyet a választási előkészületek amugyis megnehezítettek volna.

A kormány épen ezért elhatározta, hogy az ünnepségeket május 3-án, vagy 10-én fogja megtartani. December elsején az egész országban tüdőumokat fognak tartani s minden megye, minden község külön fogja az egyesülés évfordu-

lóját megünnepelni. A májusi nagy jubiláris ünnepségekre viszont a kormány széleskörű előkészületeket tesz. Terve van véve egy történelmi mű kiadása, amely a tíz év előtt történeteket fogja megörökíteni. A kormány az ünnepségek alkalmából Ferdinand-rendet fog alapítani, amellyel a nemzeti egység összes polgári és katonai harcseit és résztvevőit fogják kitüntetni. Ugyancsak az ünnepségek idejére tervezik Cuza fejedelem Károly és Ferdinand királyok szobraira nemzeti gyűjtések megindítását, végül pedig az általános amnesztiának külön törvény keretében való megadását.

Nem készültek még el a nemzeti parasztpárt erdélyi listái

(Cluj-Kolozsvár, november 22. A mai nap ismét a különböző megyék jelöléslistáinak átvizsgálásával telt el. Vajda belügyminiszter mára Kolozsvárra rendelte az összes erdélyi megyék prefektusait, akikkel délután négy órától a késő esti órákig értekezett a jelölések ügyében. Az Uj Kelet már megírta, hogy a különböző listákban való jelölések sorrendje igen nagy elégedetlenséget váltott ki. Ezek az elégedetlenségek különösen

a mai nap folyamán éleződtek ki. A megyei tagozatok különösen az ellen foglalkoztatottan állást, hogy a párt központja kettőnél több helyett biztosan magának. Így például, amikor a személyesen jelenlévő képviselőjelöltek megtudták, hogy Krassósözörény vármegyében a párt központja négy helyet tart fenn magának, valóságos elemi erővel tört ki az elégedetlenség.

Ezideig csupán a kolozsmegyei jelö-

léseket fixirozták a következő sorrendben: dr. Hatiegan Emil, dr. Socol Aurel, dr. Serban Mihály, dr. Tilea Viorel, dr. Pop Virgil és Ciurea eszperes.

A vidéki tagozatok jelöléslistáinak végleges sorrendjét csupán a belügyminiszternek a prefektusokkal lefolytatott értekezlete, majd a belügyminiszternek Maniu miniszterrelökkel folytatott távirati uton folytatott megbeszélése után fogják nyilvánosságra hozni.

Vasárnap kezdődik dr. Wilensky vezetésével a temesvári Keren Hajjeszód-akció

Kolozsváron a tavalyi eredmények háromszorosát érte el Keren Hajjeszód

(Cluj-Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet tud.) Hathetes itt-tartózkodás után szombaton este bucsut mond Kolozsvárnak dr. Jehuda Wilenszky és kiváló munkatársi gárdája, hogy vasárnaptól kezdve Temesváron folytassa az újjáépülő Palesztina érdekében nagystíljú munkáját. A temesvári Keren Hajjeszód akció elé nagy várakozással tekint az egész ország zsidósága, mert hiszen ez a város volt az, amely a múltban mindig példát mutatott a köteleesség teljesítésben és áldozatkészségben. Nem lehet kétséges, hogy dr. Wilenszkynek, ennek a fiatalos temperamentumú, őszhajú vezérnek jelenléte és aktív közreműködése a Keren Hajjeszód akcióban sokszorosán fel fogja fokozni az eddigi eredményeket is.

A temesvári Keren Hajjeszód-akciónak azonban van egy másik nagy eseménye is, amelynek minden bizonytalanságát szünteti meg a kellő hatása. A jeruzsálemi központ megbízásából itt kapcsolódik bele ismét az erdélyi Palesztina munkába dr. Weiszburg Chaim, aki több év palesztinai tartózkodás után most ismét eljött Erdélybe, hogy kiváló képességet, lángoló lelkesedést és páratlan szervező tehetséget a Keren Hajjeszód szolgálatába állítsa. Nem lehet kétséges, hogy dr. Weiszburgot mindenütt ugyanazzal a szeretettel, nagyrabcsúlással és melegséggel fogják fogadni, mint amellyel körülvették akkor, amikor itt élt és dolgozott közöttünk. Dr. Weiszburg, aki a utóbbi években aktív részt vett az épülő Palesztina minden életmegtámasztásában, a legmeggyőzőbb erejű szószólója lesz a zsidó ország-építés nagy gondolatának. Örömmel üdvözöljük őt és velünk együtt egész Erdély zsidósága ebben a körben, ahol alkotó fáradságának legszebb évét töltötte a zsidó nemzeti mozgalom oltárán.

A temesvári Keren Hajjeszód-akcióban természetesen részt fognak venni dr. Wilenszky többi kipróbált munkatársai is dr. Rachel Klon pus asszony, dr. Orló Abeles, dr. David Spiegel és Zvi Lewanow, akikről fájdalmas érzéssel vesszünk búcsút Kolozsvár zsidósága, mert rövid itt-tartásuk alatt is megszerezték ma-

guknak a kolozsvári zsidóság igazi nagyrabcsúlását és szeretetét.

Bár még nincs véglegesen lezárva a kolozsvári Keren Hajjeszód-akció, hozzávetőlegesen felállíthatjuk már a hathetes munka mérlegét. A Keren Hajjeszód delegátusainak nagy nehézségekkel kellett itt megküzdniük. A múltban az egyes honpolgárok rendkívül alacsonyok voltak és az első feladat az volt, hogy a zsidóságot a nagy ügyszőz mellő áldozatkészségre neveljék. Meg kellett értetni mindenkivel, hogy a Keren Hajjeszód nem könyöradományokat kér, de áldozatot és adót, amelyet minden önzértes zsidó önként vállal magára. Ezt a feladatot sikerrel teljesítették a delegátusok, mert a hozzájárulásokat az egész vonalon kétszeresére, sőt háromszorosára emelték.

A másik nehézség, amely a munka elé tornyosult, az volt, hogy a régi rendszer szerint a Keren Hajjeszód-hozzájárulások jegyzés formájában történtek, amelyeket igen sok esetben nem lehetett realizálni. Másik baja ennek a rendszernek az volt, hogy a hozzájárulások apró havi részletekben folytak be, amelyek nagymértékben megszorították az adminisztrációs költségeket. Ezzel a rendszerrel szakítani kellett és át kellett térni a többi országokhoz már régen bevezetett módszerre, hogy a Keren Hajjeszód céljaira felajánlott hozzájárulásokat készpénzben, vagy váltóban fizessék be. Az első napokban idegenkedéssel fogadták ezt a kívánást, de a vezetők jó példamutatása, valamint a delegátusok meggyőző ereje mégis leküzdte a nehézségeket, hogy ha már Kolozsváron szinte természetesen tekintik, hogy a Keren Hajjeszód-hozzájárulásokat vagy készpénzben, vagy váltóval kell fizetni.

A kolozsvári Keren Hajjeszód-akción minden várakozáson felül jól sikerült és bár még nincsen feldolgozva teljesen a terep, már az eddigi bevételek is körülbelül a háromszorosát teszik ki a múltévi eredménynek. Dr. Wilenszky meggyőző ékesszólásának és fáradhatatlan energiájának sikerült leküzdnie a korábban uralkodó pesszimizmust és új hitet önteni a Palesztináért lelkesedők táborába.

Mert dr. Wilenszky és vezérkari tőrsereg csak kert tölünk, de adott is. Mi azt hisszük, hogy sokkal többet adott, mint amennyit mi adunk. Dr. Wilenszky és munkatársai olyan kulturális nevelőmunkát végeztek ittélük alatt, amelylyel ugyszólván évek mulasztását pótolták. Különösen az ifjúság nevelése és cionista irányba való aktiválása terén értek el páratlan és messze jövőre kiható eredményeket és biztosra vehető, hogy ez a vetés bő aratáshoz fog vezetni. Köszöntjük dr. Wilenszkyt és munkatársait Kolozsvárról való távozásuk alkalmával és köszöntjük Temesvár zsidóságát, amely most abban a szerencsében részesül, hogy hosszabb ideig körében üdvözölheti a zsidó reneszánsz-mozgalom ezen kitűnő vezetőgyéniségét.

— Hetvenöt év óta most végzik ki az első női elíteltet Párisban. Párisból jelentik: A St. Lazare fogházban kbős cellájában várnak a guillotínra Anne Marie David és a szerb származású Junka Kure. Az utóbbi nemrégben a Bois de Boulogneba csal egy fiatal leányt, akit attól való féltelmében, hogy jelentéktelen lopását elárulja, bestiális kegyetlenséggel megfojtott. Anne Marie David pedig spongyával fojtott meg egy csecsemőt, hogy a gyermek születésénél álljon bosszút. A kettős kivégzés érdekében csak növeli az a körülmény, hogy Franciaországban női gonosztevőt hetvenöt év óta nem végeztek ki.

— Az Egyesült Államok új elnöke még szigorítani fogja a szesztilalmat. Párisból jelentik: Nemyorki jelentés szerint Preston Hubert, az Egyesült Államok gyáripari szövetségének elnöke a lapok tudósítóinak mondta, hogy Hoover megválasztott elnök hivatalbá lépése után még szigorítani fogja az Egyesült Államokban eddig fennálló szesztilalmat. A prohibíciós törvényt ugyanis eddig nagyszabású módon kiáltásztották. Hoover gondoskodni fog arról, hogy ez a kijátszás lehetetlenné váljék és hogy a szesztilalmi törvény teljes szigorúságában betartsák.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

SUCIU

Eddig a liberális kormány jóvoltából kénytelenek voltunk nap-nap után az Uj Kelet homlokára nyomtatni ezt a nevet, most, hogy a cenzura végleg megszűnt, meg akarjuk tisztelni a nevét azzal, hogy a sajtó szabadságának első napján önként írjuk fel a nevét a rovart élére, jeleül annak, hogy nem haraggal, hanem köszönettel gondolunk Suciu cenzorra, aki bár korrekt kötelességtudással állott azon a posztján, ahová állították és a becsületes hivatalnok lelkiismeretességével szolgálta fölölteset, piros ceruzájának hatalmát sohasem használta fel arra, hogy tulmenjen azon a határon, amelyet a sajtóra rékényszerítettek.

— Ünnepi színelőadás Lagerlöf Zelmá hetvenedik születésnapján. Stockholmból jelentik: Lagerlöf Zelmájának, a világhírű írónőnek, most ünnepelték hetvenéves születésnapját. Ebből az alkalomból a stockholmi Operában pazarfényű díszelőadás volt. Az előadás Gosta Berlingből csinált opera került színre, a komponista személyes vezetésével. A színházat fényes közönség töltötte meg. A páholyban megjelent a svéd trónörökös, a királyi hercegnők és hercegek, Ileana román királyi hercegnő társaságában. A díszelőadást ünnepi akomá követte.

Cenzori működésének hosszú ideje alatt mindig igaz megérlelt tanúsított a sajtó nehéz munkája iránt és cenzori hivatását összhangba tudta hozni a sajtó magasabb hivatásába szemben.

Párisból jelentik: Mreilesbe uszerda délután több revolveres bandita a nyílt — Ujabb házomlás. Párisból jelentik: A Havas távirati iroda tudósítója jelentette Corunnából, hogy ott ma négy emeletes lakóház összeomlott. Emberéletben szerencsére nem esett kár, mert a lakók idejekorán észrevették a házakon keletkezett hatalmas repedéseket és már egy órával az összedülésük előtt távoztak a lakásból.

Közírré tesszük, hogy Haigaz Cochocarian ur szolgálatunkból kilépett minél fogva nincs jogosítva ezután nevünkben ügyeket kötni és részükre pénzt inkasszálni. Fratii Aznavorian galaci cég.

— Az osztrák pártok nem tudtak meg egyezni a jövő köztársasági elnök személyében. Bécsből jelentik: Az osztrák parlamenti pártok eddigi tanácskozásai, hogy a jövő köztársasági elnök személyét közösen jelöljék meg, nem vezettek eredményhez. A szociáldemokraták visszautasították Seypel kancellárnak azt az ajánlatát, hogy Haynisch eddigi köztársasági elnököt válasszák meg újra. Az új jelöltek körül megindult a kombináció. Keresztényszociálista részről beszélnék Ramek volt kancellár és Miklas nemzeti gyűlési elnök jelöltségéről. De szó van arról is, hogy egy tekintélyes osztrák közéleti embert jelöljenek, aki eddig nem foglalkozott politikával. Ebben az esetben Eiselsberg doktorra, a híres bécsi professzorra gondolnak elsősorban. Seypel kancellár különben már intézkedett az elnökválasztó nemzetgyűlés összehívására ügyében. Az ülést december 5-ikére hívják össze és egyetlen tárgya az új köztársasági elnök megválasztása.

Huszonnégy óráig tartó tűz München egyik gázgyárában

München, november 22. A moosarchi gázgyárában, amely München egy részét látja el gázzal, tegnap este tűz ütött ki. A tűz a szénraktárban keletkezett, ahol 80.000 mázsa szén feküdt. A tűz oka minden bizonnyal öngyulladás volt. Mire a tüzet felfedezték, a szénraktár már lángokban állott és az ottási munkálatok nagy nehézségekbe ütköztek. Az égő szén

vet végül kisebb halmazokra különítették el a külön-külön oltották el az egyésh égő halmazokat. A tüzoltásnak ez a módja teljes 24 órát vett igénybe. Az elpusztult szénkészleten kívül nagyobb kár nincsen. München városának gázzal való ellátása nem szenvedett hiányt.

Élve temettek el egy csehszlovákiai polgármestert

Prága, november 22. A prágai lapok szinte hihetetlen dologról számolnak be, amely Rakov csehszlovákiai községben történt. A község polgármestere Kucsera Vencel véletlenül egy erősáramú villany vezetékhez nyúlt, amire olyan áramütést kapott, hogy elájult tőle. Egy kuruzsló asszony erre hozzátartozójának azt tanácsolta hogy ássák el az ájult polgármestert

aföldbe, mert a föld majd kiszívja belőle a villamosságot. A család elfogadta a tanácsot és a még élő Kucsera Vencel elföldelte. Mikor újra kiásták, akkor természetesen már halott volt s az előhívott orvos csak a fulladási halált konstátálhatta. Az eljárás a kuruzsló asszony és a család tagjai ellen megindult.

Rejtélyes gyilkosság egy vágvölgyi faluban

Vágbeszterce, november 22. A Vágbeszterce közelében levő Marikova községben tegnap reggel borzalmas rablógyilkosságot fedeztek föl. Özvegy Kohn Miksáné kereskedőnő a koráreggeli órákban takarítónője a földön elterülve holtan találta meg. Csakhamar megállapította, hogy a kereskedőnőt meggyilkolták. A takarítónő föllármázta a csendőrséget, amely csakhamar megjelent a helyszínen és megállapította, hogy Kohn Miksánét ismeretlen tetűsek megfojtották. A csendőrség rendőrkutya segítségével kezdte meg a nyomozást és rövid felőrával később a rendőrkutya már el is vezette a csendőröket a szomszédos

házba, ahol egy Misik nevű napszámos lakik. Gyanusnak tartotta a csendőrség egy Hadács nevű napszámos viselkedését is, aki a kritikus időre nem tud alibit igazolni. Misiket és Hadácsot a csendőrség őrizetbe vette.

A nyomozást megnehezíti az, hogy a két letartóztatott ellen a rendőrkutya kívül nincs bizonyíték. A meggyilkolt asszony lakásában a zárt szekrényben érintetlenül megtaláltak az 1400 koronányi készpénzt, a bolt pultjában pedig 200 koronányi készpénzt találtak. A meggyilkolt Kohn Miksáné halálának okát boncolás fogja megállapítani.

A városi tanács kötelezte a tisztviselőket, hogy felemelt lakbérüket fizessék a rekvirált lakásokért

Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet egy közelebbi számban hírül adta hogy a városi tanács a méltányosság elvei szerint rendezte a városi tisztviselők lakbér illeltékét. A városi tisztviselők helyzetéig eddig ugyanis az volt, hogy olyan minimális lakbéréket kaptak, amely lakbérüknek még egy tizedrészt sem fedezte s kénytelenek voltak törzsfizetéseiket a kapott és tényleg fizetett lakbér-differenciájára ráfizetni.

Más városokban már régebben rendezték e kérdést. Kolozsváron azonban csak most került rá a sor, mert nem akadt városi tanács, amely a kérdést szőnyegre hozta volna. A városi tanács által elfogadott határozat a városi tisztviselőket fizetési osztály és családi állapotok szerint három kategóriába sorozza: a nőtlen tisztviselők aszerint, hogy milyen fizetési osztályba tartoznak, havonként 1500—1100 és 900 lej lakbért kapnak. A nős, de gyermektelen tisztviselők lakbérére 1935, 1370 és 1125 lej. A nős és gyermekes tisztviselők részére a várositanács fizetési osztályok szerint 2325, 1650 és 1350 lejt utalt ki. A városi tanács a lakbérék megállapításánál fi-

gyelembre vette a kolozsvári lakbértket és sikerült egy olyan normát felállítani, amely a tényleges helyzetnek megfelelt.

A városi tanács azonban nemcsak a tisztviselők lakbéréit állapította meg, hanem arra is kötelezte a rekvirált lakásban lévő tisztviselőket, hogy lakbérüket teljes egészében a rekvirált lakások bére fejében fizessék ki. Ez ah atározat nem örömet kelt a kolozsvári háztulajdonosok között is, mert a városi tisztviselők is sok rekvirált lakást vesznek igénybe és azokért, minthogy lakbérük is minimális volt, csak a legminimálisabb összegeket fizették. Egyidejűleg a városi tanács törölte a természetbeni lakást élvező tisztviselők lakbérilletményét, úgy, hogy azok a tisztviselők, akik a városi természetbeni lakást kapnak, nem tarthatnak jogot semmilyen lakbérre.

— **Petróleumforrást találtak Sziszek mellett.** Belgrádból jelentik: Sziszek közelében Tesljes nagyiparos 150 méter mélységben kiadós petróleumforrást akadt. Német bányamérőket hívtak Sziszekbe és meg fogják kezdeni a rendszeres petróleumkutatást.

— **Felavatták a madridi francia tudományos intézetet.** Párisból jelentik: Madridi jelentés szerint ma avatták fel a spanyol fővárosban létesített francia tudományos intézetet a spanyol király, a kormány és a francia kormány egyik tagjának, valamint párisi tudós küldötteinek jelenlétében.

— **Szalonikiben letartóztattak egy thráciai képviselőt.** Belgrádból jelentik: Szalonikii jelentés szerint Conotiniiben letartóztatták Galli thráciai képviselőt, mert bizonyítékok vannak ellene, hogy hellénelenes propagandát fejtett ki Törökország érdekében görög területen.

— **Száználcolan kaptak ételmérgezést egy lakomán.** Párisból jelentik: Montpellier városkában egy 108 vendéges lakomán a vendégek túlzottan módon sorra rosszul lettek. Eddig még nem nyert megállapítást, hogy mi okozta rosszulletüket. Lehetőséges, hogy gombamérgezés történt, viszont ez ellen szól, hogy a résztvevők nagy többsége nem evett a gombás kóritesű fogásból. Megindították a vizsgálatot.

— **Stockholmtól Rómáig lovagolt egy svéd bárónő.** Rómából jelentik: Tegnap megérkezett Rómába Klinkeström svéd bárónő, aki szeptember 5-én indult el Stockholmból, hogy a hosszú utat Skandinávia és Itália között lóháton tegye meg. A bátor amazont, aki csaknem felülmúlta D'Orange kisasszony lovasbravúriját, meleg ünnepekkel fogadták Rómában. A téli hónapok alatt Klinkeström bárónő Spanyolországot és Észak-Afrikát akarja végiglovagolni.

— **Megnyílt Moszkvában a kereskedelmi kamar, német szakosztálya.** Belgrádból jelentik: Moszkvai távirat szerint ma megnyílt az orosz fővárosban a kereskedelmi kamar német szakosztálya. Az első kereskedelmi szervezettel melynek működéséhez a szovjetkormány engedélyt adott. Remélik, hogy a szakosztály tevékenysége révén az Oroszországra irányuló jelentős németországi kivitel tovább fog fokozódni.

— **S. O. S. Koppenhágából jelentik:** A dán partok közelében az észak tengeren óriási vihar van. A dán partmőrök a lörmások segélykérő jeleket fognak fel a tengeren küzködő hajóktól.

— **Kommunisták robbantották föl a vincennesi tölténygyárat.** Párisból jelentik: A vincennesi tölténygyári robbanással kapcsolatban az az alapos bizonyosságra került, hogy a katasztrófát nem véletlen, hanem bűnös kezek munkája idézte elő. A rendőrségnek igen határozott irányba nyomoznak. Számos kommunistát letartóztattak.

— **Elfogtak egy betörő katonaszökevénynt.** A kolozsvári rendőrség büntető osztálya ma délelőtt letartóztatta Felneanu Vasile rég óta körözött katonaszökevénynt, aki az utóbbi hetekben számos betörést követett el Kolozsvár külvárosi utcáiban. Tegnap este éppen a Heltai-utcában akart egy újabb betörést elkövetni, amikor a büntető osztály detektívjei észrevették és letartóztatták. Felneanu Vasile kihallgatás után a hadbírósnak adják át.

— **Rablótámadás a trafikban.** Debrecenből jelentik: Vakmerő rablótámadás történt szombaton este a Hatvan-utca 2. szám alatt levő trafikban. Két férfi beállított Tóth Anna trafikosnőhöz. Az egyik eloltotta a villanyt, a másik meg fojtogatni kezdte a leányt. Tóth Julianna segítségért kiáltozott, amire az arra haladó Kardos Sándor pékmester és Ludmár Lajos házmester a segítségére sietett. A két támadó elmenekült, azonban az egyiket sikerült elfogni Nagy Sándor huszonnégy éves kovács személyében, akit csak a közben odaérkezett rendőrök mentették meg a megincseléstől. Nagy Sándor a rendőrségen őrizetbe vették, merénylőtársát, Szekeres Lászlót, keresi a rendőrség.

— **Házasság (Máramaros) (Csernovitz)** ják esküvőjük összes rokon barátait ez a n. Minden

— **Marsell** megölték egy ezer frankot lenlik: Marsell merő rablógijapok. Tegnap uccján, a Rue de Caraditák megtámokot, akik a Bank egy A tisztviselők dekezték, amir jöttek közülük megesbesítéssel szakmányt elra nyomlalamul megindított nem vezetett.

— **Angliában legkisebb papi** Az angol állami szolidációjára hogy november nek a régi papi legkisebb papi fontos bankjeg rus kényszer a fontos és 10 sh adott ki. Eze most bevonják aranypénzt be font értékben.

— **Chamberlain külügyminiszter** Chamberlain kjesen felgyógyu Londonba és hün lord ideig a külügyminisz berlain vissza többség tagjai tözlük, mert Cu egyénisége ne gyon alkalmas ben Anglia k fejmerült küfö Chamberlain v fog majd résztv közelebbi ülésé lyesen fogja vez wes-terv revizió közti tárgyalásol

— **Horvát** város. Szomban helyiségében 9 viil érdekes elő rik, az Európás fordító. Horvát román japán é ból mutat be erdélyi magyar dítását adja elő adása kivételes. Ez a kiváltságos fordító ültette a Móríc Zsigmon modern író rex lomban nevet m delaire fordításá ket franciából transzponált H kitinő előadó is saimak maga a Horvát Henri Lászlónak a mű feranza vezetí előadásra szives

— **A Tuluzgó** kezdődött budap nagy és komoly Miklós új darab talembernek a színház mutatn mulatságos, új olyan nagy siker zeti színház is váltva Budapest háza játsza most bert. Kolozsvárolt Premijerje.

ridi francia tudós... Párisból jelentik: ma avatták fel létesített francia a spanyol király, a kormány egyik is tudós küldött.

partóztattak egy... gradból jelentik: Conotinihét ráciai képviselőt ak ellen, hogy lótt fejtett ki Törög területen.

etelmérgezés... Mont-108 vendéges lakozatos módon idig még nem gy mi okozta es, hogy gomba ez ellen szól, többsége nem fogásból. Meg.

ig lovagolt egy... jelentik: Tegnapi keström svéd 6-én indult el sszu utat Skan-lóháton tege aki csaknem fe-szony lovasbru-ekkel fogadják k alati Klinka-zágot és Eszka-almi.

ban a kereske-... kosztálya. Be-távirat szerint városban a ke-let szakosztá-lmi szervezők a szovjékor-emélik, hogy a ge révén az efontos német-fokozódn.

gából jelentik... z észak, tenge-n partm. ntiál fognak fel a

ntották föl a... Párisból je-nygyári roh-z alapos sztrófát nem zek munkája k igen hatá-ak. Számos

katonaszöke-... ség bünygyi töztatta Fel-zott katoná-bi hetekben l Kolozsvár o este ép-n ujjabb betö-ünügyvi osz-és letartó-z kihallgatás

han, Debre-... blótámadás Hatvan-ut-ikban. Két trafikonsö-villanyt. a e a leányt, kiáltozott, dos Sándor házmester támadó ef-keket sikerült onnégyvéves sak a köz-mentették v Sándort k, merény keresi a

Házasság: Mendelovits Kálmán (Máramrossziget) és Spindel Bertus (Csernovitz) i. hó 27-én, kedden tartják esküvőjüket Csernovitzban, melyre összes rokonaikat, ismerőseiket és barátjaikat ezúton hívják meg szívélyesen. Minden külön értesítés helyett.

Marseille legforgalmasabb utcáján megölték egy bankhívatlanokot és 658 ezer frankot elrabolták tőle. Párisból jelentik: Marseilleből egy példátlanul vak merő rablogyilkos támadást jelentenek a japok. Tegnapi a város legforgalmasabb utcáján, a mindig órási tömegekkel telt Rue de Carabéresen revolveres banditák meglábadták három bankhívatlanokot, akik 658.000 frankot szállítottak át a bank egyik helyiségéből a másikba. A gúnyosok a támadással szemben védekeztek, mire a banditák egyet agyonlőttek közülük, a másik kettőt súlyosan megsebesítettek és a 658.000 frankos zsákmányt elrabolták, autóbá ugrottak és nyomtalanul eltűntek. A nagy erővel megindított rendőri nyomozás eddig nem vezetett eredményre.

Angliában megint az új-jontos lesz a legkisebb papírpénz. Londonból jelentik: Az angol állami pénzügyek teljes konszolidációjára mi sem jellemzőbb, mint hogy november 22-től megint visszatérnek a régi pénzrendszerre, amelyben a legkisebb papírpénz az Angol-Bank új-jontos bankjegye (4000) lej volt. A háborús kényszer alatt az angol kincstár egy fontos és 10 shillinges kincstári jegyeket adott ki. Ezeket a kincstári jegyeket most bevonják és ugyanolyan értékben aranypénz boesájtanak ki 285 millió font értékben.

Chamberlain úra átveszi az angol külügyminisztérium vezetését. Londonból jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy Chamberlain külügyminiszter, aki teljesen felgyógyult, a hét végén érkezik Londonba és hétfőn már átveszi Cushendun lord ideiglenes külügyminisztertől a külügyminisztérium vezetését. Chamberlain visszaérkezését a parlament többség tagjai általában örömmel üdvözlők, mert Cushendun lord kissé nyers egyénisége nem volt szerintük sem nagyon alkalmas arra, hogy az utóbbi időben Anglia külpolitikájával szemben felmerült külföldi agályokat eloszlassa. Chamberlain valószínűleg személyesen fog majd résztvenni a Népszövetség legközelebbi ülésén és ugyanez személyesen fogja vezetni angol részről a Dawes-terv revíziójára vonatkozó nemzetközi tárgyalásokat is.

Horváté Herik előadása Kolozsváron. Szombaton este az Újságíróklub helyiségében 9 órai kezdettel rendkívül érdekes előadást tart Horváth Herik, az Európaszerte ismert kitűnő műfordító. Horváth Herik francia, angol, román, japán és kínai versfordításai-ból mutat be néhányat, azután több erdélyi magyar költő németnyelvű fordítását adja elő. Horváth Herik előadása kivételes irodalmi szenzáció lesz. Ez a kiváltságos tehetségű magyar műfordító illette át német nyelvre Bábits, Móricz Zsigmond s még több magyar modern író regényét. A német irodalomban nevet magának különösen Baudelaire fordításaival szerzett, amellyel franciából németre mesteri módon transzponált Horváth Herik egyben kitűnő előadó is, aki remek műfordításainak maga a legjobb interpretátora. Horváth Herik előadását Dienes Lászlónak a műfordításról tartott konferenciája vezeti be. Az Újságíróklub az előadásra szívesen lát vendégeket.

A Tulbuzó fiatalember. Az alig megkezdődött budapesti színházi évadnak nagy és komoly meglepetése volt Vitéz Miklós új darabjának, a Tulbuzó fiatalembernek a bemutatása. A Kamara színház mutatta be ezt a derűs, finom, mulatságos, új vigjátékot, még pedig olyan nagy sikerrel, hogy utána a Nemzeti színház is műsorra vette s így felváltva Budapest két legelőkelőbb színháza játssza most a Tulbuzó fiatalembert. Kolozsváron kedden este lesz a bemutatója.

Közgazdaság

Egyre nagyobb méreteket ölt a cukoripar világkrízise

A legújabb becslések szerint 8-11 millió tonna lesz Európa idei cukortermelése

A cukoripar krízise az egész világon egyre nagyobb méreteket ölt. A cukornád mindinkább erősebb versenyt okoz a répanak és ebben az évben a nehézségeket fokozza az a körülmény is, hogy a legtöbb országban emelkedett a cukorrépa-termelés és a répa cukortartalma is jobb, mint a múlt esztendőben. A legtöbb európai országban a helyi cukorforgasztás nem emelkedett s mintán a tengertuli cukornád-termelő országok is lassan feladják restriktív politikájukat, az eddigi cukorexportáló országok ipara egyre nagyobb krízis elé néz, tekintve azt, hogy egyre rosszabb és rosszabb hírek érkeznek a cukor árájakulásáról. Magyarországon az idei kampány megkezdése óta a cukorárak körülbelül 5.50 pengővel estek vissza. Dacára a világ-cukoripar egyre kedvezőtlenebb kialakulásának, egyes országokban újabb cukorgyárak létesülnek. Így

Romániában, Ukrajnában, Ausztriában is új cukorgyárakat alapítanak.

és maga Oroszország is, amely a múltban a világtermelésben vitt vezető szerepet, most 22 új cukorgyárat létesít 107 millió rubel költséggel.

A cukoripar kríziséhez erősen járul hozzá az, hogy Kuba felhagyott restriktív politikájával és tisztán presztizs-okokból sem hajlandó a termelését csökkenteni. A kubai termésbecslések az idén körülbelül 5 millió tonna nádcukor körül mozognak. Járvaiban pedig rekordtermés várható és a hivatalos becslések szerint körülbelül 3 millió tonnát fog kitenni az idei nádcukor-termés. Ilyen körülmények között természetesen, hogy általában exportnehézségek mutatkoznak, amiért is minden állam cukoripara különböző módon, legtöbb helyen vámsökkentéssel és adóelengedéssel igyekszik kedvezőbb helyzetbe kerülni.

A nemzetközi cukorstatistikai egyület a hozzátartozó 14 európai állam

idei cukorrépa és a eljövendő kampány cukortermeléséről kimutatóst tett közze, amelyből kitűnik, hogy ebben az évben Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Írország és

Románia kivételével, ahol a fépa-termelés redukálva lett, a cukorrépaival beültetett terület mindennél, különösen pedig Németországban, Lengyelországban és Olaszországban jelentősen emelkedett.

Októberben a becslések alapján arra számítottak, hogy egészbenvéve 30.8 millió tonna lesz az idei európai termés azaz 3.17 százalékkal kevesebb, mint a múlt esztendőben. Most 14 európai államból jövő jelentések szerint a statisztika megállapítja, hogy az idei kampány várható cukortermelése mintegy 1.2 százalékkal nagyobb lesz. Mennyiségileg a legnagyobb emelkedést mutatja Lengyelország, Olaszország és Németország termelése, míg a legnagyobb hanyatlás Csehszlovákiáé, ahol ebben az évben 1.5 millió tonnával kevesebb répát dolgoztak föl, mint a múlt esztendő kampányban.

A nemzetközi statisztika szerint az európai államok közül a jövő kampányban a legnagyobb termelés Németorszáé lesz, amelynek cukortermelését 1.771 ezer tonnára becsülik. Ezután következik Csehszlovákia 1.020.000 tonnával, a múlt kampánybeli 1.254.000 tonnával szemben, majd Lengyelország 200.000, Olaszország 375.000 tonnával következik a sorban. A statisztikából nyilvánvaló, hogy mennyiségileg a legnagyobb termelését körülbelül 3.07 millió tonnára becsülik, úgyhogy az 1928-1929. évi kampány összeurópai cukortermelését 8.11 millió tonna lesz.

Temestári éghivatali hírek: A temestári törvényes éghivatalnál újabban a következő bejegyzések és változások történtek: Juhász Albert műszaki iroda, székhelye Zsontholya, fiók Temesvár. A céget a tulajdonoson kívül Baruch Viktor is jegyzi. — A osákovai Timis-malom bejegyeztette, hogy alaptőkéjét 1 millió 554 ezer lejről 310.800 lejre szállította le. — A Transylvania textilcégnél Molnár Béla igazgató és Molnár István cégjegyző cégjegyzési jogát bevezették. — Az Intercontinental szállítási vállalat temestvári fiókjánál Hiemesch Jenő és Mautner Ottó cégjegyzési jogosultságát bevezették.

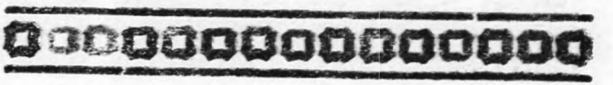
Újabb alaptőkeemelések és működési engedélyek. A speciális gazdasági bizottság legutóbbi ülésében a következő erdélyi és bánáti pénzintézetek és iparvállalatok részére adott tőkeemelési, illetve működési engedélyt: Szászrégen és Vidékei Takarékpénztár és Hitelintézet alaptőkéjét 1 millióról 5 millióra emeli. — A nagyváradi Intézet de Credit al Reunionei Poporale alaptőkéjét 4 millióról 10 millióra emeli fel. — Laseuci S. A. nemzetközi szállítási vállalat Temesvár, működési engedélyt kapott. A cég bejegyzett alaptőkéje 500 ezer lej. — A Kolozsvári Transylvania Filmgyár Rt. működési engedélyt kapott. A gyár arra is engedélyt kapott, hogy alaptőkéjét 150 ezer lejről 2 millió lejre

emelje fel, céget pedig „Transylvania S. A. pentru comertul de filme si exploatari de spectacole cinematografice” cégre változtassa át. — A karánsebeci Industria Forestiera Mehadia S. A. ügyében a bizottság még nem döntött.

Visszasett a tengeri ár Aradon. Az aradi terménypiacon nagy feltűnést keltett a kukorica árában beállott újabb hanyatlás. A vidékről igen nagy mennyiségeket vittek fel és a nagy kínálat következtében a tengeri ára, amely néhány héttel ezelőtt még 900 lej volt, most 580-620 lejre ment le. Ezzel szemben a buzában ahg volt valami kínálat, 700 lejes áralapon. A termelők a buzá-árak további emelkedésére számítanak, viszont a malnok tartózkodnak a vásárlástól, mert nagymennyiségű fehérliszt-készletekkel rendelkeznek, amelyeket csak nehezen lehet értékesíteni.

A központi bányagilletékügyi bizottság döntései. A pénzügyminisztérium központi illetékügyi bizottsága november 20-án tartott ülésében a következő elvi jelentőségű döntéseket hozta: 1. Azok a tranzakciók, amelyek során az állam, a város, vagy a község valamely kisajátított fél részére az agrárbizottság által megállapított megváltási összeg fejében egy más ingatlan enged át, két egymástól független jogi tényt képeznek. Következésképpen a kisajátítási ügylet 3 szá-

zálékos, az új ingatlan átengedése v. natkozó ügylet pedig 6 százalékos pro porcionalis illeték alá esik. 2. Különböző részvénytársaságok fuziója esetén a be-olvasztott részvénytársaságok tartalék-tőkéje nem tekinthető a vállalat tőke többletének és így nem esik proporcionális illeték alá. A bányagilleték 15-ik szakaszának betedek bekezdése csakis a fuzionált részvénytársaságok alaptőké-jének illetékfizetési kötelezettségére vonatkozik.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Tisztelem a régi szerejőmet. (1. édszer. Napibérlet 15 szám B. Sorozatszám 158)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton vasárnap és hétfőn: Mozielőadás. Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel.

Szombaton: fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor és fél 10-kor Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel. A legújabb és legnagyobb Pat és Potachon vigjáték 8 felvonásban. Premiere

Vasárnap d. e. 11-kor: Nagyszabásu matiné, 15 és 10 lejes helyárakkal. (A Sanssouci malom) Vigjáték. Ottó Gebähr, Olga Tschehova, Hanni Weise Wilhelm Dieckhoff.

Vasárnap fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor fél 10-kor: Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel.

Hétfőn fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor és fél 10-kor: Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel.

A színháziroda közleményei:

Pat és Potachon a Magyar Színházban A legújabb világatrakció: Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel.

A legújabb Pat és Potachon vigjáték a 8 felvonásos Pat és Potachon esete Jozephine Bakerrel című világatrakciót fogják bemutatni.

Romániában a filmet még sehol sem játszották. Kolozsvárott fogják először bemutatni.

Hogy ezt a nagyszabásu, grandiózus vigjáték-atrakciót este is láthassa a közönség, három napig: Szombaton, vasárnap és hétfőn szünetelni fognak a színház előadások. Ezeket a napokon délután is, este is a Pat és Potachon-film fogja mulatgatni a közönséget.

Előadások kezdete szombaton, vasárnap és hétfőn: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 9 órakor.

Helyárak fél 4 és fél 6 órakor: 30, 20 és 10 lej.

Helyárak fél 8 és fél 10 órakor: 40, 30 és 20 lej.

Jegyek az összes előadásokra délelőtt is válthatók.

Matiné a Színházban 15 és 10 lejes helyárakkal. Vasárnap délelőtt 11 órakor.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 s. lek kedvezmény. Apróhirdetések díja el. fizetendő jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

קונקורד
חד וזע איינע פנס
מען אלס שריב שמש
אדער טשנין.
Klein Eitán יודען
Roghini-Sás. s., Str.
Avram Jancu 74. 13. 2

Különbejárati esz-nosan bútoroz. öt szoba azonnal kiadó. Szé-ch-nyl-tér 14. Klein-mann. 1929

Garzel

fierarie - vasúlat
CLUJ
(Kolozsvár) P. M.
Vitezzai 13. szám.
Telefon 10-43

MALEAGROS ÉS ATALANTE

Irta: ALBRECHT SCHAEFFER.

8.

Mivel a vendégek tömege igen nagy volt, a nyár pedig forró, ezért a lakomákat nem a füstös és meleg férfite-
remben, hanem a nagy udvaron, amely egy megfeleltet tojáshoz hasonlatosan feki-
dött el az oszlopcsarnokok között, egyik oldalról épületekkel, a másik ol-
daltól pedig falakkal körülvéve. Ahol a tojá-
s hegye volt, ott állott két hatalmas torony közepette a kapu. Az épü-
leten kívül a domb minden irányban lejtősödött s előtte széles kocsiút ve-
zetett lefelé a dombról s ez az út alatt két irányba ágazott el. A két ág közül az egyik a város kapuja, a másik pe-
dig a síkság felé futott. Az udvart öve-
ző falakon belül ép elég hely volt arra, hogy marhákat és kecskéket vägiának le, s hogy a hatalmas mag-
yákon, melyeknek egész sora égett a falak fövében, süssék a lakoma elede-
leit. Este a tornyokon nagy tüzesóvak lobogtak s ilyenkor az ordító állatok s a fejszecsapások lármája, a mulato-
zó s ivó férfiak éneke, akik köröskör-
ről iltek padokon, székeken és fatön-
kőken, a lantok, a fuvalok és dobok zenéjétől s a husforgatók és éthordók lármájától volt leirhatatlan át meg át-
hatva. A falak fövében álltak félig be-
ásva a hatalmas boros és vizeshordók, mely utóbbiak a bor hűtésére szolgál-
tak. A hordók között ércből készült kelyhek beláthatatlan sokasága sorakozott ragyogóan a tűzfényben. Min-
den köröskörül a vörös szín számtalan árnyalatában lobogott.

Amikor Meilanion, még egy kissé sántikálva, ebben a zürzavarban meg-
jelent, alig ismerte meg valaki a ny-
losi Nestoron kívül, aki Meilaniont nagy-
on szerette s minden lármán atcsen-
gő, világos hangon szólította meg:

— Ah, Meilanion, itt vagy ismét? Nos, miután béna vagy, nem kell többé tartanod, hogy Atalante kihív ver-
senyfutásra.

Meilanion válaszolt:

— Ettől most tényleg nem tartok. Nestor szavai csöndet teremtettek. Mindannyian Meilanion szavait lesték, jóllehet ő mindig keveset beszélt. Most azonban úgy állott az asztal előtt ülő Nestor mellett, mintha még akarna valami mondani, szemével Atalantére merülve, aki távolabb mindenkitől, külön a nagy oszlopcsarnok előtt egy asztal előtt ült. Meleagrossal szemben. A férfiak között ugyanis sokan voltak, akik nem szívesen érintkeztek Atalan-
tevel, sőt Meleagros két nagybátyja, Althais testvérei, rá akarták venni Oineust, hogy Atalanté zárja ki a tár-
saságból s akik Meleagrossal összekü-
lönböztek, mert az érintkezett a növek. Atalante viszont úgy viselkedett Me-
lagrossal szemben, mint egy fiatal-
ember, aki barátságából nem csinál titkot. Ruháját ugyanúgy viselte, mint a férfi; a ruha esését is „férfiasan” módolta s még feleik is hasonlítottak. Mind a két-
tőnek hosszukás volt az arca, fekete fürtökkel övezve.

Meilanion beszélt tehát tovább, mi-
közben hangját egy kissé felemelte.

— Tényleg nem tartok attól. Mert most sokkal inkább én vagyok az, aki javasolni fogom Atalantának azt a ver-
senyfutást, mire még Arkádiában vál-
lakoztam. Remélem azonban, hogy lesz türelme várni, míg a lábam meg-
gyógyul, s még azt szeretném kérni, hogy ez a futás itt ezen a dombon tör-
ténjen, amely olyannyira hasonlatos az arkádiái dombhoz, azonban nem a lejtő irányába, mint akkor, hanem felfelé.

Atalante Meilanion szavai közben felállt s váltakozva sáppadt és bírult az arca. Meleagros viszont a poharával társzott amely előtte állt és gunyosan csücsörítette a száját. Ezután Atalante kijelentette, miszerint neki teljében mindegy, vajon lefelé-e a dombon,

vagy felfelé történik a verseny, egye-
dül azt kötötte ki, hogy Meilanion ugyanolyan egészséges legyen, mint ő.

9.

Pár nappal később Meilanion Kaly-
donba ment. Le a városba egy érke-
vácshoz, aki az arany és ezüstműves munkában nagyon ügyes volt. Három almát vitt magával és azt kérdezte a kovácstól, vajon be tudja-e vonni ezeket az almákat finom aranybőrrel úgy, hogy az almák külseje semmibe se vál-
tozzék. A kovács elváltatta a munkát.

Milanion ezután elment Nestorhoz és arra kérte, tudassa Atalantét, hogy a következő napon kész a versenyfutásra. S tényleg a következő napon az em-
berek mind, akik Oineusnál tartózkod-
tak, a nagy kapu és tornyai előtt áll-
tak föl. Csak kevesen követték Oineust és Nestort, akik Meilanionnal és Atal-
anteval temektek a dombról a síkság-
ra, háromezer lépésre mindannyiuktól. Atalante ismét magával vitte dárdáját s ugyanúgy, mint Arkádiában, csupán ágyéka körül viselt egy övet; Meilanion viszont kékes vászoningbe volt és nem viselt semmiféle fegyvert. Nestor-
jal lemerített száz méter előnyt s Nes-
tor csakhamar megadta a jelt az indu-
lásra.

Oineus és Nestor a futók után nézve látták, hogy Meilanion lábait sokkal gyorsabbak mint gondolták s hogy a domb alját még Atalante előtt elérte. Atalante azonban mégis elérte. Atalan-
te azonban futás közben egyszerre csak megállt, hogy azt a csillogó tár-
gyat, amit Meilanion eljött, fölvegye.

Atalante hangja halk volt s miután ezeket mondta, nem ült le Meleagros elé, hanem elfümt a csarnok oszlopai közt.

S a kapu előtt álló tömeg is látta, hogy Meilanion valami aranyos tár-
gyat ejt el, amikor a dombon levő tá-
volság első harmadát befutotta s az előnyt már majdnem behozta Atalante, aki azonban lehajolt a földre. Ugyanígy gurult az az aranyos tárgy a távolság második harmadában is a lábai elé s Atalante ismét lehajolt és ismét felvet-
te, Meilanion már a kapuban állt, kissé ziláltan és mosolyogva és ünnepelve, amidőn Atalante lépésben megérkezett. Atalante kezében már nem dárda, ha-
nem csak a három aranyalmát szoron-
gatta fejletlen melléhez szorítva. Atal-
ante nehezen lélegzett. Arca egészen rótpiros volt, s tekintete most nem élettelenül, hanem nagy kétségbeesé-
ssel csüggött Meilanionon. Még hét lé-
pés távolságra állott Meilaniontól, ami-
kor az halkán a következőket mon-
dotta:

— Nem megmondtam, hogy Aphro-
dite az édesanyám?

Ezek után mindannyian nagyon el-
csodálkoztak a látványon. Atalante ugyanis lehajította a fejét, az ajka re-
megett és sokáig tartott, míg ki tudta mondani ezeket a szavakat:

— S most Meilanion, most mi fog történni?

— Oh, kérlek, — mondotta Meilanion, — nagyon jól tudom, hogy te csak nagyon kelleltenül jémmel egy férfi asszonyra. Ezért egyáltalán nem gon-
doltam arra, hogy e versenyfutásnak levond a következményét, mert hiszen vigasztalan dolog lenne olyan valakit kényszeríteni, mint aminő te vagy.

Ezek után a szavak után hirtelen megfordult és az üres udvar felé ment. Atalante borzadállyal tekintett utána. Azután végignézett magán és leejtette a gyümölcsöket, kezét a mellére nyomta s összekunorodva hullott a földre s mint aki el akarná takarni ma-
gát, úgy borult homlokával a lábaira.

Ezután előlépett Althais és felemelte a leányt. Közben Meilanion még nem érte el az oszlopokat, amikor hosszú ugrá-

sokkal Meleagros beérte és szemtől szembe vele, a következőket mondotta: — Lehetséges, hogy Atalante hisz a csalásodnak, én azonban azt mondom neked, hogy tudom, mivel állítottad meg háromszor futás közben.

— Hogy az igazságot közöljem ve-
ged, — válaszolt Meilanion, — urra egyáltalán nem gondoltam. Én csak meg akartam győződni afelől, vajon Atalante lehajol-e a földre aranyalmák után.

— Ép ezért — sziszegte Meleagros — ha a mostani fegyverszűnet elmúlt, még majd beszélünk erről.

— S ezt a beszédet majd hallják az istenek — mondotta Meilanion nyu-
godtan, mielőtt belépett a szobába. Pe-
dig vérzett, mert futás közben a sebe kinyúlt.

10.

Elmúlt egy nap. Elmúlt egy másik is. A harmadik napon a vadkan egy újabb hajszája következett s ezen a hajszán megjelent Atalante is, aki a verseny-
futás óta sehohsem volt látható. A vad-
kan, amidőn a férfiak bekerítették, egy kis erdei völgy zöld pázsitján állott, olyan hatalmasan, mint egy bika, egész feketén. A hősök köröskörül lóhálták a fegyvereiket és örvendeztek a vad-
kan megpillantásának, amidőn Atalante egyedül a vadkanra vetette magát, mindkét kezében dárdával, öröletől forzult arccal. Mindannyian látták, hogy Atalante egyik dárdával a vad-
kant a szemén találta. A dárda egész élével hatolt be a vadkan szemébe, úgy, hogy elterült. Atalante visszaugrott s a vadkan nem mozdult többet, hanem emberhez hasonlóan felemelte a lábát és megpróbálta a vasat eltávolítani. Erre mindannyian vadul törtek elő. Meleagros volt az első, aki a vadkan mellé a földre dobta magát s alulról nyomta nyomta szűgyébe a dárdát. Ek-
kor a kolosszus végleg elnyúlt a földön.

A nagy zürzavarban senki sem látta, hogy Atalante elfutott a kocsiához és elvágtatott. Az örömlármá azonban csakhamar elcsitult, a diadalünnepsé-
g ugyanis lelohasztotta azoknak a bosz-
kusága, akiknek nem volt módjuk a diadalból kivenni a részüket és azoknak a haragja, akik ezt a diadalt Atalante győzelmének látták. Midőn pedig Me-
leagros kijelentette, hogy már Atalan-
te szurása halálos volt, majdnem agyon verték a többiek. Csak úgy tudott me-
nekülni, hogy beleegyezett abba, hogy ő a győző. A zsákmány befejtésé-
re halálos csöndben szedték ki, a kereszt-
betett dárdákon viszont csak nagy fá-
radtsággal tudta négy férfi vinni az elejtett vad bőrét. Mikor pedig a las-
su menet a trófeumokkal az erdőből Kalydon elé érkezett, a nap ép akkor tűnt el egy ijesztően fekete felhő mö-
gött, amely a síkság túlsó oldalán tor-
nyosodott. A hosszú nyár kánikulája után akkor érezték először felfrissülni levegőt.

Csak a lakománál lett a hallgatás-
ból a bor hatása alatt haragos zsvai, majd pedig ordítás, amelytől hang-
zott az udvar és az oszlopok s amely-
ben mindenki gunyolta a másikat, a mi-
ért nem volt része a diadalban, vagy pedig azért, mert Atalantét meg-
tűrtte. A keltező vihar hamar elhozta az estét. A tüzek mindenfelé lángra-
gyultak. Mindannyian fegyverben vol-
tak, hisz a nyugalom eltűnt s a számtalan réz vörösen ragyogott s minél vadabbul mozogtak és hajlongtak az alakok, annál inkább izgultak köröskör-
ről és összevissza fölszabadult árnyé-
kaik. Egyszerre ezt a lármát és zajt ércfegyverek ilesztő csengése hasította át. Meleagros az oszlopok előtt levő asztalánál kardjának markolatával han-
gosan verte a másik kezében levő kan-
csót, amelyből még folyt a fekete bor s ehhez a lármához, a füst, a bőr, az

izzadság, az ételek és a bor gőzén ka-
resztül kiáltotta:

— Emberek, emberek, legyetek csöndben! Én megmondtam, hogy Atalante ölte meg a vaddisznót s most azt mondom nektek, hogy Atalantét illeti a vaddisznó bőre, nem pedig engem.

A kábító lármában, amely most ke-
letkezett s a kivont kardok csörgésé-
ben s a fölbőrlő asztalok és kancsók csörömpölésében a cselédség mind az oszlopok alá futott s önkívülettel ki-
áltozott Oineus után, aki elrejtőzött. Az ordító és lármázó tömegeből azon-
ban egyszerre két alak ugrott Melea-
gros elé; a nagybátyjai. Ez a két alak összevissza kiáltozott, hogy Meleagros meggyalázza a családot azért, hogy lemond a diadalbértől, amire pedig senki másnak nincs joga, csak neki s hogy ezáltal az istennőt sérti. S midőn az egyik kardjával Meleagros felé sújtott, a hatalmas Meleagros megvadult szemekkel vágta az érckancsót a fejéhez és ugrott az összeesőre, rápatosott a mellére és keresztülszurta, de keresztülszurta a testvérét is. A hadoklók le-
hullottak a földre, majd felemelkedtek és hörögve fogták meg egymás kezét.

— Gyere velem, testvér!

Meleagros táncolt és örjögött körü-
löttük.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek

K. S. Fareasa. Részletes információért a kolozsvári angol konzulátushoz kell fordulni. Kérésére az a közölni valónk, hogy a rendelkezésért álló összeggel, különösen akkor, ha nincsenek Palesztinában rokonai, az ön korában kockázatos a Palesztinába való kiutazás.

K. M. Targui-Lapusului. Consulatul Statelor Unite, Bucuresti.

O. B. Rastorita. Kérésével forduljon a Consulatul Olandez Bucuresti, Bulvardul Dascar Catargiu. Romániában ugyanis nincs sorsjegyroda. Kérésére egyebként bármelyik budapesti sors-
jegyroda is válaszol.

M. J. Uioare. Forduljon a szatmári kereskedelmi kamara vámreferenséhez, aki hivatalból el tudja intézni ügyét.

Sch. H. Nagykároly. Molnár Ferenc nem nyertesse a Nobel-díjnak. Nem is volt jelölve.

Kiváncsi. Néhány levelekre akkor sem válaszolunk, ha azok ilyen kíváncsi kérdéseket tartalmaznak.

H. G. Tasnád. Cégekről elvből nem adunk felvilágosítást. Elfizetési ügyben a kiadóhivatal fog válaszolni.

K. J. Marghita. Nincs tudomásunk ilyen rendeletről.

F. M. Marghita. Nem tudjuk.

W. A. Bistrita. Kérésével forduljon a Zsidó Jogvédő Irodához, dr. Fenichel József ügyvédi iroda, Calea Regina Maria, mely állampolgársági ügyben pontos információt fog adni önnek. Leveleiben hi-
vatkozzék az Uj Keletben megjelent, ön által jelzett közleményre.

Törvény

A közigazgatás egységesítéséről. Fordította Dr. PAP JANOS

Ara 200 lej

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában — Cluj

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓHIVATAL
Str. Bore
SZERKESZTOS
Ejelli telefo
ELOFIZETESI
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy hora
IX évfolyam
1928 Novem
* 5689 K

A szab

Románia al-
egyike a legmod-
a francia forrad-
polgári szabadsá-
osztja ki az ors-
minden osztály-
mára.
Azonban atiz-
mindig megtalál-
get arra, hogy az-
között olyan hih-
ket vajjon, mely-
hetetlenül belesz-
akadt elég e jog-
igazolására; —
ban egyetlen rea-
népszerűtlen és
érdeke, mely es-
válogatos.

Az egész élete
demokracia irazi
hídere ulti meg-
hunk, rettegés vo-
hiszen igazságos-
vát már forradai
kisebbségi és a
foglakok hangja,
igérete és a me-
fenyegette meg ő-
E borzalmas t-
béké olajagként,
nak kijáró öröm-
tenünk azokat a
egy csapásra és
potokat és az em-
beri akció-szabac-
keretek között
jogaikba.

Bizonyos, hog-
egyben igazság i-
minden emberi a-
cékitüzések me-
De — bár trivialis
mészetben is eg-
buza és konkoly
feladata az, hogy
is nagy, sőt fegy-
vel kiirtsa a buz-

Addig, amig
nem lehet megva-
elképzelés testet
Pek kormányzás
szellemileg legki-
addig minden m-
kivételés kormán-
telenség, mely
talanságot erősíti
A jogtalanság
természetszerűleg
nek nagyra azok
szellemétől fűtött
lyek epugy fávo-
lemben vett fo-
akarásától, mint
célkitüzéseitől.

Az emberi sza-
ismét trivialis,
gokat tartalmazó
fény, mely mig e-
lem és gondolat
mokka, másfelől
miazmákat öl me-
fikai atmoszféra.
szakias a terror v-
Szuronyokkal a s-
nyozni. — mondo
nyol közmondás
a szuronyokkal
nálni, csak ulti r-
Nos: a példa é-
ayította, hogy a
alatt mindkét m-
igazolást nyert R-